

Den nye norske Straffelov af 22. Mai 1902.

(Anden Artikel.)

XVI.

Betegner den nye norske Straffelovs foran omhandlede almindelige Bestemmelser tildels meget væsentlige Fremskridt, som den foregaaende Fremstilling vil vise, maa det samme ogsaa siges om den specielle Del. Selvfølgelig maa ethvert Lands specielle Straffebestemmelser i nogen Mon blive præget af det Milieu, hvor de skal virke; og hvor der, som ved den nye norske Lov, skal iverksættes en Kodifikation af omtrent hele Straffelovgivningen, maa dette gjælde i særegen Grad. Men man kan derfor alligevel godt forsvare at laane fra andre Landes Love med eller uden national Tilpasning; og man har ogsaa laant i ikke ringe Udstrækning, dog med prisværdigt Maadehold.

Udkastet til den nye Lov har givet Anledning til Klanker for tungvindt Affattelse; og man kan ved at sammenligne Texten i Udkastet med selve Loven ikke finde, at der er gjort synderligt i Retning af Udtryksmaadens Forenkling ved den senere Behandling. Dette kan ikke fra et juridisk Synspunkt dadles, da en Hastverksomredaktion, hvortil der alene vilde være bleven Tid ved Lovens raske Behandling, maatte være alt for betænkelig. Hensees imidlertid til, at Lægfolk har en meget væsentlig Befatning med Loven, og til at den ændrede Straffeprocesslov lader Meddomsretterne (besatte med en juridisk Dommer og to Lægmænd, aldeles ligebe-

rettigede ved alle reelle Afgjørelser) faa Hovedmassen af Straffesagerne, lader det sig ikke negte, at en større Klarhed og Præcision nok kunde have været ønskelig. Den Omstændighed, at Delagtighedsforskrifterne i den almindelige Del er udeladte (jfr. herom S. 6 foran) og at det derfor har været anset for nødvendigt at omtale særskilt Medvirkningen i mange af de specielle Straffebud, bidrager ikke lidet til at vidtløftiggjøre disse. Havde Hensynet til den praktiske Spørgsmaalsstilling til Lagretten ved Jurybehandlingen eller til Forbrydelsens greiest mulige Angivelse i Tiltalebeslutningen ved Hjælp af Lovens Bestemmelse af Gjerningsindholdet*) været mere afgjørende for

*) Straffelovens §§ 286 og 344 foreskriver angaaende Tiltalebeslutningens Indhold og Formen af de Spørgsmaal, som er at stille:

§ 286. »Tiltalebeslutningen skal — — — i Korthed, men saavidt muligt med nøjagtig Angivelse af Tid og Sted, Gjenstand og lign., fremstille den Handling, for hvilken Tiltale reises, med Fremhævelse af de i Loven beskrevne Kjendemerker og under Henvisning til den eller de Straffebestemmelser, som antages at kunne komme til Anvendelse.«

§ 344. »I Spørgsmaalet optages alle Forbrydelsens retslige Merker og en saa nøjagtig Beskrivelse af Gjerningen, Betegnelse af Gjenstand, Tid og Sted m. m., som efter Omstændighederne er hensigtsmæssigt og gjørligt.«

Som Exempler paa, hvorledes Spørgsmaal til Lagretten i et Par Tilfælde kan komme til at tage sig ud, hidsættes:

Efter Straffelovens § 153: Er Tiltalte N. N. skyldig i at have tilsat Gjenstande, bestemte til almindelig Brug eller Forhandling, Gift eller andre saadanne Stoffe, at Gjenstandene ikke kan bruges efter sin Bestemmelse uden at volde Menneskers Død eller ødelægge Helbredden eller i at volde, at iøvrigt Forgiftning, der medfører almindelig Fare for Liv eller Helbred finder Sted — ved at have osv. — — —?

eller efter Straffelovens § 267: Er Tiltalte N. N. skyldig i at have — i Hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding ved at øve Vold mod en Person eller sætte ham ude af Stand til Forsvar eller ved Hjælp af Truster, der fremkalder Frygt for nogens Liv eller Helbred, — bemægtiget sig en Gjenstand, som helt eller delvis tilhører en anden, eller i at have tvunget nogen til at foretage en Handling, hvorved voldes denne eller den, paa hvis Vegne han handler, Formuetab, idet han osv. — — —?

Straffebestemmelsernes Form, tør man antage, at adskillige Paragrafer vilde have været mindre indviklet affattede.

Hvad man har sparet af Plads ved Kompression af Lovtexten, vil i praktiske Tilfælde neppe altid vise sig at være en Vinding.

En ganske kort Fremstilling af Indholdet af den nu-gældende norske Straffelovs specielle Del saavidt gjørligt ordnet efter den nye Straffelovs Inddeling og Opstilling findes for dem, der vil anstille en nærmere Sammenligning mellem gammelt og nyt, end nedenfor kan blive Anledning til, i And. Færden's i 1899 udgivne »Almenfattelig Udsigt over Norges almindelige borgerlige Love« 3die Del (Straffere- og Rettergangsforholdene). C. Goos's mer end mønstergyldige Fremstilling af Danmarks, Sveriges og Norges Straffeloves specielle Del i Nordisk Retsencyklopædi, Bd. III, 2den Afdeling, har en Systematik, som vanskeliggjør Sammenligning med den nye norske Straffelov.

XVII.

Som før omtalt indeholder Lovens 2den Del »Forbrydelser« (Kap. 8—32) og 3die Del »Forseelser« (Kap. 33—43). De enkelte Kapitlers Overskrifter er følgende:

8. Kap. Forbrydelser mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed (§§ 83—97).
9. — Forbrydelser mod Norges Statsforfatning og Statsoverhoved (§§ 98—104).
10. — Forbrydelser med Hensyn til Udøvelsen af statsborgerlige Rettigheder (§§ 105—109).
11. — Forbrydelser i den offentlige Tjeneste (§§ 110—126).
12. — Forbrydelser mod den offentlige Myndighed (§§ 127—134).
13. — Forbrydelser mod den almindelige Orden og Fred (§§ 135—147).
14. — Almenfarlige Forbrydelser (§§ 148—162).
15. — Falsk Forklaring (§§ 163—167).

16. Kap. Falsk Anklage (§§ 168—173).
17. — Pengefalsk (§§ 174—178).
18. — Dokumentfalsk (§§ 179—190).
19. — Forbrydelser mod Sedelighed (§§ 191—214).
20. — Forbrydelser med Hensyn til Familieforhold (§§ 215—221).
21. — Forbrydelser mod den personlige Frihed (§§ 222—227).
22. — Forbrydelser mod Liv, Legeme og Helbred (§§ 228—245).
23. — Ærekrænkelser (§§ 246—254).
24. — Underslag, Tyveri og Naskeri (§§ 254—265).
25. — Udpresning og Ran (§§ 266—269).
26. — Bedrageri og Utroskab (§§ 270—279).
27. — Forbrydelser i Gjældsforhold (§§ 280—290).
28. — Tilføielse af Skade paa Eiendom og Formue (§§ 291—294).
29. — Aager og Lykkespil (§§ 295—300).
30. — Forbrydelser i Sjøfartsforhold (§§ 301—316).
31. — Hæleri og efterfølgende Bistand (§§ 317—321).
32. — Forbrydelser i trykt Skrift (§§ 322—323).
33. — Forseelser i den offentlige Tjeneste (§§ 324—325).
34. — Forseelser mod den offentlige Myndighed (§§ 326—346)
35. — Forseelser mod den almindelige Orden og Fred (§§ 347—356).
36. — Forseelser med Hensyn til den almindelige Sundhed (§§ 357—366).
37. — Forseelser mod den almindelige Tillid (§§ 367—375).
38. — Forseelser mod Sedelighed (§§ 376—383).
39. — Forseelser mod Person (§§ 384—390).
40. — Forseelser mod Formuerettigheder (§§ 391—408).
41. — Forseelser med Hensyn til privat Tjenesteforhold (§§ 409—412).

42. Kap. Forseelser i Søfartsforhold (§§ 414—427).

43. — Forseelser, forøvede ved trykt Skrift (§§ 428—435).

XVIII.

Den nye Lov har med større Logik end den gjældende skjelnet mellem de forskjellige Former af »Majestætsforbrydelse« paa den ene Side og Høiforræderi og Landsforræderi paa den anden. Den gjældende Lov ligestiller, ja sætter i samme § (§ 1 i 9de Kapitel) Forsøg paa at bringe Norge (Sverige) eller ogsaa en Del af Rigerne under fremmed Herredømme — og Handlinger, som gaar ud paa at berøve nogen til Tronen arveberettiget Prins Livet eller udelukker nogen saadan fra at komme i Besiddelse af denne. Særskilte Straffebud og Satser for Drab, Legemsfornærmelser og Æresfornærmelser har Loven af 1842 til Bedste for samtlige Medlemmer af Kongehuset. Loven af 1902 har alene en særskilt Bestemmelse om Drab paa Kongen og Regenten (el. Forsøg), § 100 (med Straffesatsen Fængsel paa Livstid). For Vold og Legemsfornærmelser mod de samme er Minimum i § 101 fixeret til 2 Aars Fængsel og for Æreskrænkelser mod Kongen og Regenten udelukker Paragrafen Anvendelse af Bødestraf, som ellers staar som Alternativ i de almindelige Æresfornærmelsesstraffebud. Derhos forhøies Maximum ved samme Paragraf væsentlig for forsætlig tilfødte betydelige Legemsbeskadigelser som for Æresfornærmelser overfor Kongen og Regenten. § 102 giver derhos en almindelig Adgang til at idømme Frihedsstraf indtil dobbelt saa lang Tid som ellers tilstedeligt, naar det gjælder Fornærmelser paa Ære eller Person forøvede overfor Medlemmer af Kongehuset. Hvad der særlig er betegnende for den nye Lov er dens kjendelige Nedsættelse af Straffeminima for »Majestætsforbrydelser«, ligesom selve Straffebetingelserne gjennemgaaende er de samme som ved Forbrydelser mod almindelige Borgere; §§ 101 og 102 hen-

holder sig jo til de almindelige Straffebestemmelser, alene med den Forskjel, at der kan være noget høiere Straf.

Det særegne Straffebud for »Tilsidesættelse« af den »Ærbødighed, som skyldes Kongen, Dronningen, Enkedronningen eller de kongelige Prinser og Prinsesser«, opstillet i den nugældende Lovs § 23 i Kap. 9, har den nye Lov ikke længer fundet Plads og Behov for.

Paatalen af alle den Slags Fornærmelser mod Medlemmer af Kongehuset, som Straffeloven af 1902 i Kap. 9 har Forskrifter om Strafskjærpelser for, sker alene efter Kongens Befaling og med hans Samtykke. For Drab paa Konge og Regent er selvfølgelig Paatalen offentlig uden denne Indskrænkning.

Fremmede Statsoverhoveder nyder efter § 96 en tilsvarende Beskyttelse, heltud dog alene, forsaavidt de »med den norske Statsmyndigheds Samtykke opholder sig i Riget«. For Friheds- og Æreskrænkelser samt Legemsfornærmelser mod fremmed Stats Sendebud under Ophold her i Riget, er der Adgang til at forhøje de ellers anvendelige Frihedstraffes Maximum med indtil en Halvdel.

Bortset fra, at Straffene tildels paa den ene Side kan være noget lempede, og at paa den anden Side Adgangen til at straffe Udlændinge for deres udviste Forhold overfor Norge er udvidet, har den nye Lov ikke gjort synderlige Forandringer i den gjældende Ret med Hensyn til Høiforræderi og Landsfornæderi og hvad derhen hører (Kap. 8 og 9 i den nye Lov). Dog er saadanne Inkonsekvenser som ubetinget Strafbarhed for Deltagelse i Krigsforetagender mod Norge, Sverige eller mod allieret Stat for »norsk Undersaat« bortryddet, forsaavidt som § 86 i den nye Lov i Slutningen fastsætter: »Straf kommer ikke til Anvendelse paa nogen i Udlandet bosiddende norsk Statsborger for Handling, hvortil han efter Bostedets Love er pligtig.«

I nær Forbindelse med de egentlige Statsforbrydelser staar den i Kapitlet om Forbrydelse mod den offentlige Myndighed indtagne § 130, der er saa vidtgaaende, at man

vistnok savner Sidestykke dertil nogetsteds. Den lyder som følger: »Med Bøder eller med Hefte eller Fængsel indtil 1 Aar straffes den, som mod bedre Vidende offentlig tilføgger nogen af Statsmagterne *) eller en anden offentlig Myndighed Handlinger, som de ikke har foretaget, eller giver en vildledende Fremstilling af de Omstændigheder, hvorunder eller den Maade, hvorpaa de har handlet, eller som medvirker dertil. Er den urigtige Paastand fremført i Hensigt at skade vedkommende Myndighed i det almindelige Omdømme, kommer samme Straf til Anvendelse ogsaa naar Paastanden er fremført af grov Uagtsomhed. § 254**) finder tilsvarende Anvendelse. Er Forbrydelsen forøvet mod Stortinget, nogen af dets Afdelinger, Komiteer eller Tjenestemænd, finder Paatale alene Sted efter Begjæring af Stortinget. Ellers finder Paatale Sted efter Begjæring af vedkommende Regjeringsdepartement eller efter Kongens Bestemmelse.«

Ingen bestrider selvfølgelig det moralsk uværdige og forkastelige i den Slags Agitation, som her trues med Straf. Men Straf er et farligt Vaaben at anvende; og det kan vel spørges, om Samfundet ikke her er inde paa en Overskridelse af Nødvergeretten. Under politisk oprevne Tider aabnes der en høist betænkelig Fare for Misbrug af Straffedomstolene, naar saadanne Bestemmelser staar i Loven. I Motiverne udtales der, at Paragrafen ikke skulde være uanvendelig, om den paagjældende Meddeler ikke kan afvises med en Paastand om, at han troede paa Meddelelsens Sandhed. Der tilføjes: »Skal Straffetruselens Effektivitet imidlertid ikke lide for meget, antages dog ogsaa den grove Uagtsomhed at maatte belægges med Straf, naar Meddelelsens Hensigt bevislig har været at

*) »: Stortinget. Regjeringen, Interimsregjeringen (jfr. Grundlovens § 43 og Rigsaktens § 7), Rigsretten og Høiesteret.

**) omhandler Adgangen til ved Æresfønmørelser i Dommen at paalægge den domfældte Omkostningerne ved Dommens Kundgjørelse i en eller flere offentlige Tidender.

skade. Man pligter, før man lader saadanne Meddelelser udgaa offentlig*), at undersøge Forholdet. Saa meget mere paakrævet er Indskjærpelsen heraf, som man ofte forsømmer dette endog netop for at undgaa at rives ud af en Vildfarelse, man har Brug for.«

En vidtgaaende og skarp Mundkurvbestemmelse er ogsaa § 95 (i 8de Kapitel), der truer med Bøder, Hefte eller Fængsel indtil 1 Aar den, som udsætter Norges fredelige Forhold til andet Land for Fare, bl. a. ved uden paa-lidelig Hjemmel at tillægge nogen Statsstyrelse**) uretfærdige eller skammelige Handlinger« (efter Ordføiningen skulde man antage, at det ikke til Strafs Anvendelse engang kræves, at det sker offentlig).

Endelig har man i § 135 (i 13de Kapitel) sat samme Straf for »den, som udsætter den almindelige Fred for Fare ved offentlig*) at forhaane eller ophidse til Had mod Statsforfatningen eller nogen offentlig Myndighed eller ved offentlig at ophidse en Del af Befolkningen mod en anden, eller som medvirker dertil.«

XIX.

I sine Straffebestemmelser mod Misbrug ved Afstemninger i offentlige Anliggender†) (10de Kapitel) gaar den nye Lov tildels videre end sin i Forhold til andre Straffelove vidtgaaende Forgjænger, hvis Bestemmelser herom i Kap. 10 § 25 dog er noksaa nylig ændrede (Lov 23. Juli 1894).

§ 105 i Loven af 1902 er saalydende: »Den, som ved Trusel††), ved Ydelse af eller Løfte om nogen Fordel, ved

*) Som man af Paragrafens Ordlyd vil se, gjælder dens Straffebud ikke alene Misbrug af Pressen.

**) altsaa norsk eller fremmed ligegodt.

†) Tilsvarende Forskrifter for Arving- eller Kreditormøder i Boer eller for Generalforsamlinger osv. haves i § 373.

††) Her kræves ligesaalidt som i Loven af 1894, at den skal gaa ud paa noget retsstridigt.

løgnagtige Forespeilinger eller ved andre utilbørlige Midler søger at øve Indflydelse paa en andens Optræden eller Stemmegivning i offentlige Anliggender eller at afholde nogen fra at stemme eller som medvirker hertil, straffes med Hefte indtil 3 Aar. Under særdeles formildende Omstændigheder kan Bøder anvendes.*

§ 106 omhandler Salg af Stemme o. desl. (Bøder eller Fængsel indtil 6 Maaneder) og § 107 omhandler Tilsnigelse af Adgang for sig selv eller andre til uberettiget Deltagelse i offentlig Stemmegivning eller at foranledige, at en Stemme bliver ugyldig o. desl. (samme Straf som efter § 105).

Den oprindelige § 25 i den nugældende Straffelovs 10de Kapitel satte Straf for at stemme paa sig selv. Dette er ophævet ved Loven af 1894, og er nu ikke engang utiladt ved de brugelige Listevalg efter den nyere norske Valglovgivning.

§ 108 i Straffeloven af 1902 er ikke uden Rod i den tidligere norske Lovgivning, men er i sin Udformning mere bestemt end de før gjældende Bestemmelser. Tilsvarende Forskrift indeholdes, saavidt vides, alene i enkelte fremmede Straffelove; saa vidt det kan ses, har den hollandske Straffelovs Art. 129 været Forbilledet. § 108 sætter Hefte indtil 4 Aar for »den, som ved retsstridig Adfærd bevirker eller medvirker til, at Udfaldet af en Stemmegivning i offentligt Anliggende forvanskes eller forspildes, eller at nogen afgiven Stemme ikke medregnes.*

Til enhver paa Frihedsstraf lydende Dom efter §§ 105—8 kan knyttes Stemmerettens Tab. Efter den almindelige Regel (jfr. S. 18) er Fradømmelse af Stemmeret ellers undergivet strammere Betingelser.

XX.

I 12te Kapitel (om Forbrydelser mod den offentlige Myn- dighed) er § 128 en, forsaavidt angaar Bestikkelser, i norsk Ret hovedsagelig ny Bestemmelse, om den end har Side-

stykker i de fleste andre Landes Straffelove (som i dansk, men, saavidt vides, ikke i svensk Lov). § 128 lyder som følger: »Den, som ved Trusler eller ved Ydelse af eller Tilsagn om Fordele søger at formaa en offentlig Tjenestemand til uretmæssig at foretage eller undlade en Tjenestehandling, eller som medvirker hertil, straffes med Bøder eller med Fængsel indtil 1 Aar.«

For offentlige Tjenestemænd har ogsaa den nye Lov nærmet sig den almindelige Regel i andre Lande ved i § 112 at opstille Straf for Modtagelse af Bestikkelse, selv om derved ikke tilsigtes at fremme Uret. Er dette tilsigtet, indtræder en Straffeskjærpelse.

§ 132 i den nye Lov træder tildels istedetfor de i Delagtighedskapitlet i den nugældende Lovs, særlig Kap. 5 §§ 9 og 10, staaende Straffebud, ved Siden af § 320, der har lignende Straf som § 132 for »den, som yder den skyldige Bistand efter Forøvelsen af en Forbrydelse*) for at sikre ham en ved samme tilsigtet Fordel.« § 132 retter sin Trusel med Straf af Bøder, Hefte eller Fængsel indtil 2 Aar mod »den, som i Hensigt at modarbejde en offentlig Undersøgelse, der er eller maatte blive anstillet angaaende nogen strafbar Handling, bevirker eller medvirker til, at Gjenstande af Betydning for Undersøgelsen tilintetgøres, bringes tilside eller forvanskes, eller at Gjerningens Spor paa anden Maade udslettes.« Medens Paragrafen iøvrigt erklærer sig anvendelig paa den, som skjuler en skyldig eller befordre hans Flugt, gjøres der for den skyldiges »Nærmeste« (jfr. S. 44) en Undtagelse, og denne Undtagelse gjøres ikke som efter den nugældende Lovs tilsvarende Forskrift i Kap. 5 § 10 afhængig af, at Bistanden alene har indskrænket sig til Befordring af Flugt eller Ydelse af Skjul, og at der ikke har været egennyttig Hensigt tilstede.**).

*) altsaa ikke «Forseelse».

***) Den i Udkastets § 132 oprindelig indtagne, som det synes, min-

XXI.

Blandt Forbrydelserne mod den offentlige Orden og Fred (13de Kapitel) paatrænger sig Opmerksomhed, foruden den ovenfor (se XIX i. f.) omhandlede § 135, Forskriften i § 139 om Straf af Bøder, Hefte eller Fængsel indtil 1 Aar for at undlade gennem betimelig Anmeldelse eller paa anden Maade at søge afværget efter militær Lov strafbart Mytteri, Krigsforræderi, Spioneri eller Forbund om Rømning eller i den almindelige borgerlige Straffelov omhandlede

dre logiske Tilføielse, at Straf skulde kunne bortfalde, om nogen bliver domfældt for det Forhold, der har foranlediget Forbrydelsen (altsaa, hvor Foretagendet maa forudsættes netop at være bleven kronet med Held), er ikke kommen med i Loven. Motiverne udtalte iøvrigt, at man selvfølgelig ikke maatte anvende Bestemmelsen, naar saa var Tilfælde, men alene naar vedkommende har lagt an paa at befri en uskyldig for Mistanke og Forfølgning. Men, som antydet, førte Ordlyden ikke Tanken i den Retning, og den var forsaavidt upaakrævet ved Siden af den Adgang, som saavel Straffeloven ellers som Straffeprocelsesloven af 1. Juli 1887 § 85 giver Paatalemyndigheden til at undlade Paatale af Opportunitetshensyn. Da Indholdet af den nys nævnte § 85 antages at have Interesse for denne Fremstilling, og samme § derhos, i Lighed med saa mange andre Bestemmelser i Straffeprocelsesloven, har undergaaet Ændringer i Anledning af den nye Straffelov, hidsættes her Procelseslovens § 85, som den fra den 1ste Januar 1905 skal lyde:

»Uden Hensyn til Bevisets Stilling kan Tiltale undlades:

1. i de Tilfælde, hvor Lovgivningen indeholder særlig Hjemmel hertil,
2. naar Reglerne for Strafudmaalingen i Tilfælde af flere Forbrydelsers eller Forseelsers Sammenstød medfører, at ingen eller blot en ubetydelig Straf vilde komme til Anvendelse.

Ogsaa ellers kan Paatale undlades, naar det antages, at intet offentligt Hensyn kræver, at Forbrydelsen straffes, navnlig naar særdeles lang Tid er hengaaet siden dens Forøvelse, eller særdeles formildende Omstændigheder foreligger. Undladelsen kan gøres betinget af, at sigtede ikke gjør sig skyldig i en ny forsættelig Forbrydelse eller Forseelse i Løbet af en vis, af Paatalemyndigheden sat Frist, der ikke maa overstige den for den strafbare Handling satte Forældelsesstraf og i ethvert Fald ikke 2 Aar.

grove landsforræderske Handlinger (§§ 83, 84 og 86) eller Forbrydelser mod sammes Bestemmelse om: Angreb paa Statsforfatningen og Statsmagterne, Drab af Konge eller Regent, forsættlig Forvoldelse af betydelig Ildebrand, Sammenstyrtning, Oversvømmelse, Sjøskade, Jernbaneulykke, Sprængning, Forurensning af Beholdninger og Vandløb, hvorfra tages Drikkevand, Forgiftning af Brugs- og Nyttegjenstande, Forvoldelse af smitsom Sygdoms Udbredelse blandt Mennesker, Dyr eller Vexter, Voldtægt, Børns Bortførelse i Utugts- eller vindesygt Øiemed, ligesom ulovlig Frihedsberøvelse iøvrigt over en Maaned eller forbundet med Forvoldelse af ualmindelige Lidelser eller betydelig Legemsskade, grov Legemsbeskadigelse (§ 231), forsættlig Forvoldelse af nogens Død eller Medvirkning deri, livsfarlig »Udsættelse« af nogen i hjælpeløs Tilstand samt »Ran« (el. »Røveri« efter den ældre Sprogbrug). Straffrihed tilsiges dog, om Forbrydelsen ikke kommer saavidt som til strafbart Forsøg eller om Afværgelse ikke kunde ske uden at udsætte vedkommende selv, nogen af hans nærmeste eller nogen uskyldig for Tiltale eller Fare for Liv, Helbred eller Velfærd.

Ogsaa den nysomhandlede Forskrift fortøner sig som en Slags Udløber af den afskaffede »Delagtighed«. Og det er i endnu mere udpræget Grad Tilfældet med Slutningsbestemmelsen i § 139, der foreskriver: »Paa samme Maade, dog i intet Tilfælde med høiere Straf end den for Forbrydelsen selv satte, straffes den overordnede, der har undladt at hindre en i hans Tjeneste forøvet Forbrydelse, saafremt dette var muligt.«

Merk i denne Forbindelse § 347 (i 35te Kapitel), der er saalydende: »Med Bøder straffes den overordnede, der forsættlig har undladt at forhindre en i hans Tjeneste forøvet Forseelse, saafremt dette var ham muligt.«

Baade Slutningen af § 139 og § 347 er indsatte i Loven under sammes Storthingsbehandling istedetfor følgende mere vidtgaaende Tillæg til § 40 i Straffelovskommissionens Udkast: »For strafbar Handling, som nogen forøver i

en andens Tjeneste, kan Strafansvar gjøres gjældende mod den overordnede, saafremt denne vidende har ladet Handlingen ske.*

Med Hensyn til Betingelserne for Anvendelse af Straf synes der ikke at blive synderlig Forskjel; derimod vil der nu blive Anledning til at prøve, enten Husbondens Forhold er saa graverende, at hans Passivitet bliver Medvirkning, eller om han alene er skyldig efter §§ 139 og 347.

Hvad angaar straffbare Handlinger i Tjenesten har ialfald i Forhold til det nysnævnte Punktum i Udkastets § 40 Straffelovkommissionens Motiver (S. 60) gjort gjældende, »at Udtrykket er at opfatte strengt, og at det ikke kan være nok, at den straffbare Handling begaaes under Tjenesten og ikke heller ved Hjælp af den Anledning, som Tjenesten giver, men at Handlingen selv maa udgjøre eller indgaa som Led i selve Tjenestens Udførelse. — — — om, at denne Forstaaelse vil blive gjort gjældende, kan der saa meget mindre Tvivl være, som tilsvarende Udtryk i Lovens 3—21— 2*) opfattes paa lignende Maade.*

§ 140 i den nye Lov udfylder et kjendeligt Hul i den norske Straffelovgivning, som hidtil alene har rammet offentlig Opfordring til Oprør og grove Stats- og Majestætsforbrydelser, idet Paragrafen i sin Almindelighed sætter Bøder, Hefte eller Fængsel indtil 8 Aar for offentlig at opfordre eller tilskynde til Iverksættelsen af en strafbar Handling, eller for at forherlige en saadan osv. Dog kan i intet Tilfælde ilægges højere Frihedsstraf end $\frac{2}{3}$ af den for selve Handlingen fastsatte Maximumstid.

§ 144 er ogsaa væsentlig ny i norsk Lovgivning, ligesom den ialfald delvis mangler Sidestykke i dansk og svensk Ret. Paragrafen er saalydende: »Prester, Sagførere, Forvarere i Straffesager, Læger, Apothekere og Jordemødre saavel som disses Betjente eller Hjælpere, der retsstridig

*) D. L. 3—19—2.

aabenbarer Hemmeligheder, som er dem eller deres foresatte betroede i Stillings Medfør, straffes med Bøder eller med Fængsel indtil 6 Maaneder. Offentlig Paatale finder alene Sted efter fornærmedes Begjæring, eller hvor det kræves af almene Hensyn.«*)

§ 145 har foruden for Brevbrud opstillet Straf for uberettiget at bane sig Adgang til en andens aflåsede Gjemmer, og i § 146 har man en helt ny Straffebestemmelse, som sætter Bøder eller Fængsel indtil 1 Aar (indtil 3 Aar, om Skade forvoldes, eller vindesyg Hensigt foreligger) for uberettiget at bevirke, at en til nogen anden stillet skriftlig Meddelelse ved at tilintetgjøres, skjules eller holdes tilbage enten forsent eller overhovedet ikke kommer frem.

I 13de Kapitel har ogsaa som sidste Paragraf (§ 147) fundet Plads Straffebestemmelsen for »Indbrud« — i Modsætning til den gjældende Lov, som egentlig alene har nogen følelig Straf for ulovlig Indtrængen, naar angjældende overføres Hensigten at ville stjæle (§ 2 i Tyvekapitlet — det 19de i Loven af 1842), medens ved sammes § 2 i Kap. 22 Eiendomsindgrebet ved den ulovlige Indtrængen efter

*) En Afhandling om § 144 med særligt Hensyn paa Lægers Taushedspligt fra Forfs Haand findes i nærværende Tidsskrift for 1897 (20. Aargang) S. 127 flg.

I denne Forbindelse kan ogsaa nævnes det uden Sidestykke i den gjældende Lov værende Straffebud i § 294² om alm. Privatfolks Forraadelse af andres Fabrik- eller Forretningshemmeligheder (ogsaa i adskillige andre Lande mangler Straffebud i den Retning).

§ 294, der har fundet Plads i Kapitlet om Tilføielse af Skade paa Eiendom og Formue, sætter samme Straf som § 144, foreskriver; for »den, som uberettiget enten selv gjør Brug af en Forretnings- eller Driftshemmelighed vedkommende en Bedrift, hvori han er, eller i Løbet af de sidste 2 Aar har været ansat, eller hvori han har eller i Løbet af de 2 sidste Aar har havt Del, aabenbarer en saadan i Hensigt at sætte en anden i Stand til at gjøre Brug af den, eller som ved Forledelse eller Tilskyndelse medvirker hertil. Offentlig Paatale finder alene Sted, naar det begjæres af fornærmede og findes paakrævet af almene Hensyn.«

Bestemmelsens Plads (og den meget begrænset privat-öffentlige Paatale) alene træder frem.

Strafbart Indbrud foreligger efter § 147, »naar nogen baner sig eller en anden uberettiget Adgang til Hus, Skib eller Jernbanevogn eller noget Rum i saadanne eller til lukket Gaardsrum eller lignende Opbevarings- eller Tilholdssted ved Beskadigelse af nogen til Beskyttelse mod Indtrængen egnet Gjenstand eller ved Hjælp af Dirk, falsk Nøgel eller ret Nøgel, som ulovlig er fravendt Besidderen.« Som man ser, er her ikke medtaget den i den ældre norske som i den svenske og danske Lov noksom praktiske Indstigning gennem aabentstaaende Vindu; efter den nye norske Lov maa der ved Vinduer som andre Aabninger komme til, at Adgang er forceret. Klatring over Indhegning er heller ikke efter den nye Lov noget Kriterium for Indbrud.

XXII

De »almenfarlige Forbrydelser« — 14de Kapitel (§§ 148 —162) — er i forskjellige Forbindelser foran nævnt som Gjenstand for den nye Lovs særegne Opmerksomhed, saaledes med Hensyn til Adgangen til Forfølgning over Udlanding, selv om Forbrydelsen er begaaet i Udlandet, med Hensyn til Strafskjærpelse, om uforsætlige Følger indtræder (jfr. § 43), Forsøgs Ligestilling delvis med fuldbyrdet Forbrydelse, Adgang til ubestemte Straffedomme (jfr. Lovens § 65) og Pligt til i Tilfælde at søge afværget Forbrydelsen ved Anmeldelse og paa anden Maade (jfr. § 139).

§ 148 omhandler Forvoldelse af Ildebrand, Sammenstyrtning, Sprængning, Oversvømmelser, Sjøskade eller Jernbaneulykke, hvorved Tab af Menneskeliv eller udstrakt Ødelæggelse af Eiendom let kan foraarsages (Fængsel fra 2 Aar indtil paa Livstid, og saaledes, at Straffen ikke er under 5 Aar, saafremt nogen paa Grund af Forbrydelsen omkommer eller faar betydelig Skade paa Legeme eller Helbred. »Forsøg kan straffes lige med fuldbyrdet Forbry-

delse« (§ 151 sætter Straf for den uagtsomme Form af Forbrydelse mod § 148). § 149 sætter Fængsel i mindst 1 Aar for »den, som under saadan Ulykke som i § 148 omhandlet eller vidende om, at saadan truer« paa nogen Maade »søger at hindre dens Forebyggelse eller Bekjæmpelse, eller som medvirker hertil.« *).

*) Forholdet mellem § 148 (eller Medvirkning i den Slags Forbrydelser, som der omhandles) og § 149 er mindre klart ligesom Grænserne mellem §§ 149 og 150. Hvad er — og hvad er ikke Medvirkning efter § 148, naar der er Tale om det, som den, der kunde være Gjærningsmand efter § 149, forøver under selve Ulykken? Alene naar denne selv ikke er fremkaldt ved Forbrydelse, og bliver forebygget, synes der egentlig at blive Rum for Anvendelse af § 149. Og paa den anden Side kommer her § 150, som klemmer Gjærningsindholdet efter § 149 yderligere ind. § 149 sætter kun et Straffeminimum, der iøvrigt ligger under Minimum i § 148.

Noget Modsætningsforhold er ikke egentlig tilstede mellem §§ 148 flg. og §§ 291 flg. i Kapitlet om Tilføielse af Skade paa Eiendom og Formue.« Ved de første skjærpes Straffen kjendelig, fordi »almindelig Fare« forvoldes ved en skadegjørende Handling; merk Udtrykket »udstrakt Ødelæggelse« i § 148, medens § 292 omtaler Ødelæggelse, som medfører forsætlig forvoldt større Skade end 50,000 Kr.s Værdi. Baade § 148 og § 292 taler om at volde Fare for Menneskeliv. Den første Bestemmelse kræver dog, foruden at angive mere almenfarlige Ulykker i sin Opregning, at »Tab af Menneskeliv — — — let kan foraarsages.«

For Sammenligningens Skyld hidsættes her § 291: »Med Bøder eller med Fængsel indtil 1 Aar straffes den, som bevirker eller medvirker til, at en Gjenstand, som helt eller delvis tilhører en anden, retsstridig ødelægges, beskadiges, ubrugbargjøres eller paa anden Maade forspildes. — Offentlig Paatale finder ikke Sted uden fornærmedes Begjæring, medmindre almene Hensyn kræver det.«

§ 292 skjærper i 1ste Led Straffen (Fængsel kan idømmes indtil 3 Aar, naar det gjælder Ting til almindelig Nytte eller Pryd, eller den forvoldte Skade er over 1000 Kroner. I 2det Led sættes Fængsel indtil 6 Aar (uden Alternativet Bøder), naar den forvoldte Skade er mer end 5000 Kroner, eller der er voldt Fare for nogen andens Liv eller Helbred.

3die Led i § 292 forhøier Maximum af Straffen til 10 Aar, »hvis nogen paa Grund af Forbrydelsen omkommer eller faar betydelig Skade paa Legeme eller Helbred, eller den Skade, som den skyldige forsætlig har voldt, overstiger 50,000 Kroner.«

§ 150 omhandler (indirekte) Fremkaldelse af Fare for saadan Ulykke som i § 148 angivet ved at »beskadige nogen Gjenstand«*) ved at give falske Signaler osv. eller ved at medvirke til nogen saadan Adfærd. Voldes Ulykken, skjærpes Straffen, og har vedkommende handlet i Uagtsomhed, er der sat en ringere Straf.

§ 152 omhandler Forurensning af Drikkevandsbeholdninger og Løb og § 153 Tilsætning til »Gjenstande, bestemte til almindelig Brug eller Forhandling«, af »Gift eller saadanne Stoffer, at Gjenstandene ikke kan bruges efter sin Bestemmelse uden at volde Menneskers Død eller ødelægge Helbredden.« Straffen er Fængsel indtil paa Livstid. Falholdelse eller Udbredelse af de forgiftede Gjenstande med Fordølgelse af deres Beskaffenhed straffes ligedan. Falholdelse m. v. af sundhedsskadelige Næringsmidler for Mennesker eller Dyr straffes med indtil 5 Aars Fængsel, om vedkommende har fordulgt Gjenstandenes Beskaffenhed. (Her kræves altsaa ikke, at Sundhedsfarligheden skal skyldes giftige Tilsætninger).

§ 154 sætter Fængsel indtil 10 Aar eller undtagelsesvis Bødestraf for »den, som bevirker eller medvirker til, at en farlig smitsom Sygdom finder Indgang eller almindelig Udbredelse blandt Mennesker, Husdyr eller Vexter.« Omkommer noget Menneske eller faar betydelig Skade paa Legeme eller Helbred, er Straffen Fængsel fra 5 Aar indtil paa Livstid.

»Den, som med Kundskab eller Formodning om at lide af smitsom Kjøns sygdom ved legemlig Omgjængelse eller ved utugtigt Forhold smitter eller udsætter nogen for Smitte«, straffes efter § 155 med Fængsel indtil 3 Aar.

(§ 293 bestemmer, at uagtsom Skadetilføielse, som § 292, 2det og 3die Led angiver, straffes med Bøder eller Fængsel. Med Hensyn til Paatalen gjælder efter § 293 det samme som efter § 291).

*) Altsaa hvadsomhelst, hvis Beskadigelse kan medføre Fare, naar vedk. har været vidende om, hvad deraf kan følge.

Medvirkning straffes ligedan. Loven rammer, som det vil sees, med sin Straf endog, uden at det godtgjøres, at nogen er smittet. Den gjør heller ingen anden Undtagelse for Forholdet mellem Egtefæller end, at der alene er Adgang til offentlig Forfølgning, naar den smittede eller for Smitte udsatte Egtefælle begjærer det.

Enten den anden har kjendt til, at vedkommende led af Kjonssygdommen eller ei, er som Lovbestemmelsen lyder, Straf ligefuldt anvendelig.

Den danske Lovs § 181 har ligesom den hidtil gjældende norske i Kap. 18 § 30*) Straf for den, som er befængt med venerisk Smitte, og alligevel »bedriver Utugt med en anden.« Det gjældende norske Lovbud kræver her i Modsætning til det danske, at Smitte skal være overført. Finlands Lov stiller sig omtrent som den nye norske Straffelov.

Paa Grund af de hidhørende mange brændende Spørgsmaals store Almenbetydning, ligesom ogsaa fordi det viser, hvorledes Straffelovkommissionen, der indgaaende har overveiet alle disse, stiller sig til samme, hidsættes her følgende Uddrag af Kommissionens Motiver S. 164—65: »Den nuværende Straffetrusel kommer saare sjelden til Anvendelse, skjønt Forbrydelsen vistnok er en af dem, som hyppigst begaaes. Grunden hertil er tildels, at Loven kræver Bevis for en bestemt Omgjængelse, hvorved Smitte har fundet Sted, medens det uden Anmeldelse af den smittede er meget vanskeligt at overbevise nogen om en saadan, og at de allerfleste smittede nødvendig anmelder, da de herved alene udsættes for Blotstillelse, uden derfor at helbredes. Som bekjendt er nu i Kristiania indført et System med anonyme Anmeldelser af Smittekilde, men disse tjener alene til at begrunde en sanitær Undersøgelse. Vilde man søge at reise Tiltale mod Smittekilden, maatte den smittede frem,

*) Denne Slutningsparagraf i Sedelighedskapitlet kom til ved Lovrevisionen i 1874. Før den Tid havde man ingen saadan Bestemmelse i den norske Straffelov.

og Følgen heraf vilde blive, at ogsaa de anonyme Anmeldelser vilde udeblive. At Straffebudet paa denne Maade gjøres noget nær til et dødt Bogstav, er imidlertid uheldigt, og det Spørgsmaal opstaar derfor, om der ikke gives en Maade at undgaa dette paa. Man antager, at ikke saa lidet vil opnaaes, naar Loven frafalder saavel Bevis for Smitte som ogsaa for nogen enkelt særlig Omgjængelse og istedetfor dette lader sig nøie med Bevis for et utugtigt Forhold, der udsætter den almindelige Sundhed for Fare. Man bør da kunne skride til Undersøgelse mod Personer, der er, om end anonymt, opgivne som Smittekilder, naar de vitterlig lever af Utugt eller er kjendt som Prostitutionens stadige Kunder, og, om de befindes syfilitiske, alene paa Grundlag heraf kunne reise Straffesag mod dem uden særligt Bevis for noget enkelt Tilfælde.

Det lader sig ikke negte, at Straffelovkommissionen her er noksaa radikal; om Paatalemyndighed og Domstole tør følge den nys anførte praktiske (om end theoretisk, som det synes, ikke utvivlsomme) Anvisning, faar Tiden vise.

§ 156 handler om dem, som vidende volder Fare for smitsom Sygdoms Udbredelse blandt Mennesker eller Husdyr ved Overtrædelse af lovlige givne Regler til Forebyggelse eller Modarbejdelse af Sygdommen. I denne Forbindelse kan nævnes § 357, der sætter Straffen for den Forseelse at overtræde de ved Lov eller i Henhold til Lov givne Forskrifter sigtende til Forebyggelse eller Modarbejdelse af smitsomme Sygdomme eller til den almindelige Sundheds Beskyttelse. § 156 har for Øie den bestemte Smittefare, som det gjælder at modarbejde. Iøvrigt vil de to Paragrafer vel i Anvendelsen let flyde sammen.

Bemærkningsværdig er ogsaa § 157, der indeholder et temmelig vidtgaaende (endog mod virkelige Læger rettet) Straffebud, tildels uden Sidestykke, saavidt vides, i nogen nugjældende Straffelov. Paragrafen er saalydende:

»Den, som vidende om, at han derved udsætter andres Liv eller Helbred for Fare,

- 1) sælger, falholder, eller paa anden Maade søger udbudt blandt Almenheden som Lægemedler eller Forebyggelsesmidler mod Sygdomme Gjenstande, som er blottede for de angivne Egenskaber, eller
- 2) under Lægevirksomhed anvender nogen Behandlingsmaade, som ikke er egnet til at helbrede eller modvirke Sygdommen,

straffes med Fængsel indtil 6 Aar, men ikke under 1 Aar, saafremt nogens Død eller betydelig Skade paa Legem eller Helbred er voldt. Paa samme Maade straffes den, som medvirker til saadan Adfærd.«

§ens Straffebud mod Humbugmedikamenter vil visselig vinde almindelig Anerkjendelse. Ogsaa her kan det have sin Interesse at hidsætte et Uddrag af Straffelovkommissionens Motiver: »Paragrafen kræver — — —, at man ved denne Leden bag Lyset volder Fare for Liv og Helbred og omfatter altsaa ikke de Tilfælde, hvor Læger foreskriver som Medicin et eller andet uskyldigt Middel, fordi Patientten vilde føle sig utilfreds, om ingen Medicin anvendtes. — — — Paragrafens 2den Del staar, som sees, forsaavidt i Forbindelse med Kvaksalveriet, som det nærmest vil være Kvaksalvere, der gjør sig skyldige i den her omhandlede Adfærd, men i sig selv vil der intet være i Veien for, at ogsaa virkelige Læger kan rammes. Dette vil være Tilfældet, naar f. Ex. en Læge, der ikke vil vedkjende sig ingen Anelse at have om Sygdommens Art, underkaster Patientten en simuleret Kur og derved hindrer ham fra at søge en effektiv, som Lægen ved andetsteds vil kunne erholdes. Hvorvidt overhovedet saadant nu kan straffes, er, selv om Patientten dør af Sygdommen, i det mindste noget tvivlsomt, medens det dog er klart, at her en stor Forbrydelse i Virkeligheden foreligger.« Straffen for at drive Kvaksalveri findes i den ved Siden af den nye Straffelov fremdeles gjeldende Lov derom af 29. April 1871.

Endelig kan i 14de Kapitel merkes § 160, der sætter Fængsel indtil 10 Aar for »den, som offentlig giver eller tilbyder Veiledning i Brug af Sprængstoffer eller Gift til Forøvelse af Forbrydelser, eller som truer med eller offentlig opmuntrer til at forøve Forbrydelser ved Hjælp af disse Midler«, samt den ifølge Motiverne særlig mod Anarkisterne rettede § 161, der sætter Fængsel indtil 6 Aar for i forbrydersk Hensigt at anskaffe, tilvirke eller opbevare Sprængstoffer eller særlige Redskaber for disses Tilvirkning eller Anvendelse — ligesom for at medvirke til Anskaffelse, Tilvirkning eller Opbevaring af Sprængstoffer eller Redskaber, som nys nævnt, naar man ved eller maa antage, at de er bestemte til dermed at forøve Forbrydelse.

XXIII.

I Kapitlet om falsk Forklaring fremtræder § 165 med en ny Straffebestemmelse — for den, som bevirker eller medvirker til, at en vitterlig usand edelig Forklaring afgives af en anden, hvorved rammes ikke alene Medskyld i Mened, men ogsaa det Tilfælde, at den, som afgiver Forklaring, har været i god Tro.

§ 166 maa ogsaa nævnes som en paakrævet Fuldstændiggjørelse af den gjældende Lovs Strafferegler. Den sætter nemlig Straf ikke alene for den, der afgiver falsk Forklaring for Retten eller Notarius eller i pligtige Erklæringer iøvrigt til offentlige Myndigheder, men ogsaa i Fremstillinger, nogen som Part eller Retsfuldmægtig fremlægger for Retten.

Urigtig Selvangivelse for Skat straffes efter den særskilte Bestemmelse om Besvigelse med Hensyn til offentlige Afgifter (§ 406).

§ 171 har ogsaa indført noget nyt, forsaavidt som den sætter Straf saavel for falskelig at angive sig eller nogen anden med dennes Samtykke som skyldig i en strafbar Handling — som for mod bedre Vidende at anmelde en opdigtet Forbrydelse; og § 172 sætter Straf for »den, som

skjønt det kunde ske uden at udsætte ham selv, nogen af hans nærmeste eller nogen uskyldig for Tiltale eller Fare for Liv, Helbred eller Velfærd eller for Tab af den borgerlige Agtelse, undlader at oplyse Omstændigheder, der godtgjør, at en for en Forbrydelse tiltalt eller dømt er uskyldig.«

XXIV.

Bortset fra, at Straffene er delvis lempede, er der i Kapitlet om Pengefalsk intet andet særskilt at paapege end, at Lovens § 178 lader Straffebudene om Eftergjørelse og Forfalskning af Penge (indenlandske som udenlandske) og Benyttelse af saadanne, som er eftergjorte eller forfalskede, gjælde ogsaa »om trykte Værdipapirer, der lyder paa Ihændehaveren og er udstedte af nogen til Udstedelse af saadanne berettiget, saavel som om de til disse hørende Udbyttebeviser.«

Hvad Dokumentfalsk iøvrigt angaar, har den nye Lov væsentlig indlemmet i sig de herom siden Revision i 1889 i den gjældende Lov indførte Bestemmelser.

Det antages dog at være af Interesse her at gjengive den i § 179 givne Definition af Begrebet Dokument: »Ved Dokument forstaaes i denne Lov enhver Gjenstand, som i Skrift eller paa anden Maade indeholder et Tilkjendegivende, der enten er af Betydning som Bevis for en Ret, en Forpligtelse eller en Befrielse fra en saadan eller fremtræder som bestemt til at tjene som Bevis.«

Modsetningen træder særlig frem overfor § 371, der her hidsættes: »Med Bøder eller Fængsel indtil 6 Maaneder straffes den, som i retsstridig Hensigt udgiver eller paa anden Maade benytter som egte eller uforvansket en eftergjort eller forvansket skriftlig eller trykt Udtalelse, der fremtræder som umiddelbart hidrørende fra en bestemt Person, eller som medvirker hertil.«

Medens § 185 sætter Straffen for egentlig Dokumentforfalskning og §§ 182—84 har Straffebud for Benyttelse af

falske Dokumenter, har § 180 m. H. til Strafbarheden erklæret det lige med Dokumentfalsk, »naar et Papir eller anden Gjenstand, hvorpaa nogen har tegnet sit Navn, uberettiget udfyldes, eller naar Underskriften forskaffes ved Hjælp af en Vildfarelse, paa Grund af hvilken den gives paa et andet Dokument eller et Dokument af andet Indhold end tilsigtet, eller naar et Dokument er istandbragt derved, at et egte Segl, Stempel eller Mærke uberettiget er benyttet.« Bemærkningsværdig er ogsaa § 181, der indeholder: »Som falsk ansees ogsaa det Dokument, der udstedes i en ikke tilstedeværende Persons Navn, eller hvori Ustederen urigtig tillægger sig en Stilling, som er af væsentlig Betydning for dets Beviskraft, eller hvis Indhold er blevet forandret ved Borttagelsen af nogen Del af samme.«

XXV.

I Kapitlet om Forbrydelser mod Sedeligheden har den nye Straffelov, som vel kunde ventes, gjort adskillige Ændringer i den ældre Ret. Som en væsentlig Lakune, som det har været tilsigtet at udfylde, nævner Motiverne til Straffelovkommissionens Udkast først og fremst, at Straffeloven hidtil alene har rammet det virkelige Samleie, efter den Fortolkning, Praxis har fastslaaet af Udtrykket »Utugt«, som er det gjennemgaaende brugte i den nuværende Straffelovs 18de Kapitel. Istedetfor har den nye Lov optaget »utugtlig Omgjængelse« i de forskjellige Anvendelser, og Motiverne vil have dette opfattet som omfattende alle Slags »utugtige Handlinger, som foretages med nogen i det Øie med at tilfredsstille Kjønndriften eller som dog utvetydig er udsprungne af denne«.

Endvidere er ved tiltvunget »utugtlig Omgjængelse« og Forførelse som i andre Anvendelser Straffetruselen rettet mod saavel Mand som Kvinde, hvis Adfærd fylder vedkommende Paragrafs Gjærningsindhold; og det vil sees, at de fleste Paragrafer i Kapitlet efter sin Udtryksmaade kan

ramme Forhold ligegodt mellem Personer af samme som af forskjelligt Kjøen.

Den hidtil gjældende, men i Praxis yderst sjelden anvendte § 26 i Kapitel 18 i Loven af 1842*) om Kvinder, som driver Utugtsnæring, har den nye Lov ikke optaget. Hvad Loven derimod mere bestemt har taget Sigte paa, er dem, der forleder andre til erhvervsmæssig Utugt eller udnytter dem, der driver denslags Næring.

Alene naar de, der driver Erhvervsutugt, gjør sig skyldige i offentlig Uanstændighed, falder de ind under Lovens Straf, efter §§ 376 og 378 i Kapitlet om Forseelser mod Sedelighed**), nærmest af Hensyn til den heri liggende Fare for Forførelse. I det hele er Beskyttelsen af unge Mennesker mod daarlig moralsk Paavirkning og allehaande Forførelser tydeligvis Gjenstand for den nye Lovs udprægede Opmerksomhed; og den er i den Henseende baaret af den Bevægelse, som i alle Lande for Tiden gjør sig gjældende. Ikke tiltvunget eller tillistet Samleie udenfor Egteskab er efter den nugældende Lov (Kap 18 § 19) alene truet med Straf, naar det finder Sted med Kvinder under 15 Aar, — med Straf-

*) § 26 i Kapitel 18 er saalydende:

»Kvindfolk, som holder sit Legeme tilfals til Utugt eller sig i Horehus opholder til Utugt at bedrive, straffes med Fængsel, og om hun paany befindes i samme Forbrydelse, med Strafarbeide i femte Grad.«

**) Disse Paragrafer er saalydende:

§ 376. »Den, som paa offentligt Sted krænker Velanstændighed ved mundtlige eller skriftlige Ytringer, ved Forevisninger, Afbildninger, usømmelige Blottelser eller anden usømmelig Adfærd, eller som medvirker til saadan Krænkelse, straffes med Bøder eller med Fængsel indtil 3 Maaneder«

§ 378. »Med Fængsel indtil 3 Maaneder straffes den, som enten ved Ord, Tegn eller uanstændig Opførsel paa offentligt Sted eller paa nogen Maade, som er egnet til at vække offentlig Forargelse, utvetydig opfordrer eller indbyder til Utugt, eller som ved offentlig Bekjendtgjørelse søger indledet utugtlig Forbindelse, eller som medvirker hertil. I Gjentagelsestilfælde kan Fængsel indtil 7 Maaneder anvendes.«

skjærpelse, om hun er under 12 Aar. Den nye Lovs §§ 195 og 196 straffer Mand som Kvinde, der har utugtlig Omgjængelse med Person under 16 Aar (Fængsel indtil 3 Aar) og sætter ogsaa Barnets Alder, da Skjærpelsen (Ligestilling med Voldtægt) indtræder for den skyldige, op med 1 Aar (indtil under 13 Aar). For Fremme af »en andens utugtige Omgjængelse med nogen under 16 Aar« sætter § 201 Fængsel indtil 4 Aar. Den samme Straf sætter § 202 for »den, som forleder nogen til at gjøre sig en Næringsvei af at holde sit Legeme tilfals til Utugt eller som medvirker til saadan Forledelse«. Er den forlede under 18 Aar eller vedkommende i Utugtsøiemed er ført ud af Riget, er Straffen Fængsel fra 1 indtil 6 Aar. Den, som forfører nogen til Utugt og Omgjængelse med en anden, straffes efter § 200 med Fængsel indtil 1 Aar, og § 203 sætter Fængsel indtil 2 Aar for at søge at afholde nogen, der gjør sig en Næringsvei af at holde sit Legeme tilfals til Utugt, fra at ophøre med denne Næringsvei.

Straffen kan efter § 204 skjærpes til indtil en Halvdel udover det fastsatte Maximum i §§ 200—203, om den skyldige har handlet sedvansmæssig, har anvendt Tvang, Trusler eller underfundig Adfærd eller har benyttet sig af nogens Nød eller Forstandssvaghed; selv uden dette kan Skjærpelsen indtræde, naar det gjælder Forbrydelse mod §§ 202—203, forøvet af Vindesyge eller overfor Egtefælle, Barn eller Person, stillet under den skyldiges Myndighed eller Opsigt. §§ 205—206 omhandler Fremme af andres utugtige Omgjængelse i vindesygt Øjemed eller ved Misbrug af Overordningsforhold — dog sees ikke blandt de forskjellige opregnede Arter af saadant særskilt nævnt Husbondsforhold*) — uden at vedkommende er forledet til erhvervsmæssig Utugt (saa at altsaa § 202 kan komme til Anvendelse).

*) Lovens § 412 sætter Bødestraf bl. a. for Tjenestegiver, som overfor en i hans Husstand optagen tjenestepigtig Person »gjør sig skyldig i særlig slet Forhold«.

Et af de erfaringsmæssig hyppigst anvendte Midler, som anvendes for at holde dem, der engang er bleven Udøvere af den erhvervsmæssige Utugt, fast, er det Gjældsforhold, hvori deres i Bedriften interesserede Vertsfolk bringer de prostituerede Kvinder ved Forskud til Livsophold, Levering af Klæder m. m. For bl. a. at klargjøre den Slags Forholds Bedømmelse har Indførelsesloven til den nye Straffelov i § 12² følgende Regel: »Ethvert Krav, hvis Erhvervelse staar i Forbindelse med sedvansmæssig Fremme af Utugt, er ugyldigt, og Beklædningsgjenstande, som under saadanne Omstændigheder er overladt nogen til Brug, kan ikke fordres tilbage.«

Forførelse til utugtig Omgjængelse er efter § 198, vel at merke, erklæret for strafbar, selv udenfor de ovenfor omhandlede, særlig graverende Forhold, naar vedkommende har gjort sig skyldig i »særlig underfundig Adfærd« eller har misbrugt »Afhængighedsforhold«; ved nært Slægtskabsforhold og andre i Lovens § 199 opregnede Tillidsforhold kan Straffen skjærpes.

Med Hensyn til Forførelse ved »særlig underfundig Adfærd« (§ 198) gaar den nye Lov vistnok videre end nogen anden Straffelov. Derfor har Straffelovkommissionen i sine Motiver (S. 180—81) temmelig udførlig imødegaaet de Indvendinger, som har gjort, at man andetsteds (f. Ex. i Holland) ikke har villet gaa saa vidt. I Motiverne anføres, at til Forførelse ved særlig underfundig Adfærd, »f. Ex. ikke alene vil kunne regnes Egteskabsløfte, som den skyldige ikke vil eller kan indfri, og Vildledelse med Hensyn til Handlingens Art, men ogsaa Hensættelse i en Tilstand, der vel ikke betager vedkommende Bevidstheden og Evnen til at modsætte sig, men dog angriber Tilregneligheden, saasom Beruselse, Overlistelse i søvndrukken Tilstand osv.« At nogen tilsniger sig Samleie ved at faa vedkommende til vildfarende at anse samme for egteskabeligt, straffes efter § 194 adskillig strengere, og § 210 har Straf for Brud paa Egteskabsløfte, i Tillid til hvilket nogen efter

den skyldiges fyldte 21de Aar af ham har ladet sig besvangre. Frdn. 5. Marts 1734 om Besvangrelse under Egteskabsløfte og Følgen deraf skal i Norge træde ud af Kraft, naar den nye Straffelov bliver gjældende.

Medens de foran omhandlede Straffebestemmelser nævner utugtig Omgjængelse, har Paragraferne angaaende Blodskam og Egteskabsbrud opstillet Krav paa »Samleie«. I to Henseender er Blodskamsforbrydelsens Omraade bleven indskrænket. For det første har man ikke længer Straf for Samleie mellem Personer saa nær beslægtede eller besvogrede, at Egteskab vel er dem forbudt, men Forbudet dispensabelt (Kap. 18 § 16 i den nugjældende Lov); alene mellem Personer, mellem hvilke Egteskab er absolut forbudt, er Samleiet Blodskam. Det illegitime Svogerskab gjør heller ikke længer, i Modsætning til den gjældende Lov, Samleie mellem besvogrede i op- og nedstigende Linie til Blodskam.

Det tidligere Straffebud for at have havt Barn udenfor Egteskab med tre forskjellige Personer (Kap. 18 § 25) er ikke optaget i den nye Lov.

Endelig kan merkes, at denne i § 212 har sat Straf for ved utugtig Adfærd i Handling eller Ord at krænke Ærbarhed — enten offentlig, eller i Nærvær af nogen, som deri ikke har samtykket, eller i Overvær af Barn under 16 Aar.

XXVI.

Visse af de i Kapitlet om Forbrydelser med Hensyn til Familiestand indtagne Straffebud staar saa nær Sedelighedsforbrydelserne, at de i den gjældende norske Lov som ogsaa ellers tildels har været henførte under Sedelighedskapitlet. Man finder saaledes i Kap. 20 Straffebudet for Bigami (§ 220) og Indgaaelse af Egteskab, der fra den anden Parts Side kan fordres omstødt paa Grund af Vildfarelse eller Tvang (§ 221). §§ 216 og 217 sætter Straffen for den Forbrydelse at bevirke eller medvirke til, at en umyndig

under 18 Aar ulovlig unddrages fra sine Forældres eller andre vedkommendes Omsorg eller Myndighed*) (med Skjærpelse, naar den skyldige overføres at have forøvet Forbrydelsen i utugtigt Øiemed eller af Vindesyge). §§ne har ogsaa sin mest praktiske Anvendelse, hvor det gjælder Forførelse til Utugt. I nær Forbindelse med Forførelsesbestemmelserne staar ogsaa den i § 218 (efter amerikanske Mønstre) optagne Regel om Misligholdelse af Forsørgelses- og Opsynspligt ved at anvende ikke 16 Aar gammelt Barn, stillet under ens Omsorg eller Myndighed, paa en Maade, der er fordærvelig for dets Helbred, Sedelighed eller Retskaffenhed — eller ved at tilstede saadan Anvendelse fra andres Side. Det samme gjælder, naar man ved Misbrug af Myndighed bevirker eller medvirker til, at nogen underordnet anvendes paa saadan Maade som angivet.

Endvidere maa fremhæves § 219, der foruden at sætte Straf for Vanrøgt af dem, man har at sørge for, omhandler Misligholdelse paa anden Maade af Familie- og Husbondspligter. Med Fængsel indtil 2 Aar trues saaledes »den, som udsætter nogen hans Husstand tilhørende Person for Nød ved modvillig at unddrage sig den ham paahvilende Forsørgelsespligt, eller som ved Vanrøgt, Mishandling eller anden lignende Adfærd oftere eller grovt krænker sine Pligter mod Egtefælle eller Barn eller mod nogen hans Husstand tilhørende eller Omsorg undergiven Person, som paa Grund af Sygdom, Alder eller andre Omstændigheder er ude af Stand til at hjælpe sig selv.« Baade i Sammenligning med den gjæl-

*) Hvor Beviset ikke strækker til, for Fældelse efter § 216 vil man formentlig komme til at maatte rekurrere enten til § 340, der sætter Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder for den, der efter at have fundet et bortkommet eller forladt Barn, som er gaaet vild, undlader snarest mulig at gjøre Anmeldelse derom enten til Barnets foresatte eller til Politiet — eller til § 341, der bl. a. har Straf for at vægre sig ved for Øvrigheden at opgive, hvad der er blevet af et Barn eller en anden hjælpeløs Person, som vedkommende har havt i sin Varetægt.

dende norske Straffelov (Kap. 15 § 9) og med de tilsvarende Straffebud i svensk og dansk Ret fremtræder den omhandlede Paragraf som videregaaende baade med Hensyn til Kredsen af de af Loven særlig beskyttede Personer og Betingelserne for Strafs Anvendelse i det hele.

Sluttelig bør nævnes, at den indledende Bestemmelse i Kap. 20 (§ 215) er væsentlig ny saavel i Sammenligning med dansk som med svensk Ret. I den norske Straffelov har man siden Novellen af 28. Juni 1890 et tilsvarende Straffebud (§ 30 i 21de Kapitel). § 215 sætter Straf for »den, som i retsstridig Hensigt søger at unddrage en anden den ham tilkommende Familiestand, eller at tilvende sig selv eller andre en falsk Familiestand, eller som medvirker dertil.« § 215 indeholder følgende Tilføielse, som tydeligvis refererer sig til et den norske Høiesteret i 1893 forelagt Tilfælde, at en gift Kone med sin Mands Samtykke urigtig opgav ham som Fader til et af hende med en anden avlet Barn: »Denne Bestemmelse kommer ikke til Anvendelse i Tilfælde, hvor et af gift Kvinde født uegte Barn anerkjendes som egte.«

XXVII.

I Modsætning til den nugældende norske som til den danske Straffelov har den nye Lov i et fælles Kapitel optaget sine Bestemmelser om Drab og Legemsfornærmelser (i den svenske Straffelov findes disse Forbrydelser ogsaa underet behandlet i det 14de Kapitel).

I den nugældende norske Lovs § 2 i 15de Kapitel er de efter Omstændighederne svævende Følger »Lyde, Feil eller Sygdom«, om de er tilsigtede, opstillet som en (iøvrigt lidet praktisk) Grund til Skjærpelse, jfr. ogsaa det tilsvarende Kap. 14 § 12 i den svenske Lov, eller den danske Lovs Undtagelse i § 200 for Tilføielse af »Saar«. I Modsætning hertil har den nye norske Lovs § 228 det almindelige Straffebud for at øve Vold mod en andens Person eller for paa anden Maade at fornærme ham paa Le-

geme*) (med Sætserne Bøder alternativt med Fængsel indtil 6 Maaneder) alene aabnet Adgang til Strafskjærpelse, naar de har »Skade paa Legeme eller Helbred eller betydelig Smerte« tilføje**). Paa den anden Side gaar dog § 229 adskilligt videre end den gjældende Lov og indfører noget utvivlsomt nyt, idet den ogsaa lader den for Legemsbeskadigelse fastsatte Strafskjærpelse indtræde uden Hensyn til de paaviste Følger, naar den fornærmede hensættes i »Afmagt, Bevidstløshed eller lignende Tilstand«. Som Grund til yderligere Skjærpelse anfører § 229, at »Sygdom eller Arbeidsudygtighed, der varer over 2 Uger, eller en uhelbredelig Lyde, Feil eller Skade er voldt.« Som yderligere Skjærpelsesgrund nævner § 232, at Forbrydelsen er »forsættelig udført paa en særlig smertevoldende Maade eller ved Hjælp af Gift eller andre Stoffe, der er i høi Grad farlige for Sundheden, eller ved Kniv eller andet særlig farligt Redskab« og da »bliver altid Fængsel at idømme.«

Samme Straffesats som § 228 (Bøder eller Fængsel indtil 6 Maaneder) har, vel at merke, § 384 for den, som »deltager i eller medvirker til et Slagsmaal, under hvilket

*) Under Legemsfornærmelse »paa anden Maade« er iflg. Motiverne bl. a. at henhøre »Handlinger, hvorved Væmmelse eller andet legemligt Ubehag vækkes, saasom Besudling, Frembringelse af øresønderrivende Lyd.«

**) End yderligere Skjærpelse har § 228, saafremt Legemsfornærmelsen uforsættelig, men dog ikke uforudseelig, har havt Døden eller betydelig Skade til Følge.

I denne Forbindelse kan ogsaa omtales § 387, der er saalydende:

»Med Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder straffes den, som undlader, uagtet det var ham muligt uden særlig Fare eller Opofrelse for ham selv eller andre,

1. efter Evne at hjælpe den, der er i øiensynlig og overhængende Livsfare, eller
2. gennem betimelig Anmeldelse for vedkommende Myndighed eller paa anden Maade efter Evne at afværge Ildsvaade, Oversvømmelse, Sprængning eller lignende Ulykke, der medfører Fare for Menneskeliv.

Saafremt paa Grund af Forseelsen nogen omkommer, kan Fængsel indtil 6 Maaneder anvendes.«

nogens Død eller betydelig Skade paa Løgeme eller Helbred forvoldes.* Dog er vedkommende ifølge § 384 straffri, saafremt det gjøres sandsynligt, at han mod sin Vilje er inddraget i Slagsmaalet, eller at han har blandet sig deri for at beskytte nogen mod Overlast eller for at opnaa dets Afslutning.

At vedkommende Deltager selv har lidt Overlast, giver ham, som det vil sees, ikke nogen Ret til Straffrihed.

Merk ogsaa i Forbindelse med § 232 Straffebudet i § 385 (Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder) for under Slagsmaal at gribe til Kniv eller et andet særlig farligt Redskab, uden Hensyn til Slagsmaalets Følger.

Den nye Lovs § 233 om Straffen for forsætligt Drab er bemærkningsværdig saavel for sin Betegnelse af Forbrydelsen som for Straffesatserne. Paragrafen er saalydende:

»Den, som forvolder en andens Død, eller som medvirker dertil, straffes for Drab med Fængsel indtil 6 Aar.

Har den skyldige handlet med Overlæg, eller har han forøvet Drabet for at lette eller skjule en anden Forbrydelse eller unddrage sig Straffen for en saadan, kan Fængsel paa Livstid anvendes. Det samme gjælder i Gjengjældelsestilfælde samt, hvor forøvrigt særdeles skjærpende Omstændigheder foreligger.*

Til §ens almindelige Drabsbestemmelse knytter sig saa de to §§ 334 og 335 om Lempelser i Straffen for det forsetlige Drab ved Barnemord eller Drab forøvet af Medlidenhed osv.

Den nye norske Lovs § 235 maa ogsaa betegnes som væsentlig ny ikke blot i Forhold til de nordiske Landes Ret, men ogsaa de fleste andre Straffelove; se dog danske Lovs § 196, hvortil Sidestykke haves bl. a. i den finske, tyske og ungarske Straffelov. § 235 foreskriver:

»Straf efter §§ 228 og 229 kommer ikke til Anvendelse, naar Handlingen er foretaget med nogen, som deri har samtykket. Er nogen med eget Samtykke dræbt*)

*) § 229 omhandler Legemsfornærmelse, som uforsætlig har havt Døden til Følge.

eller tilføiet betydelig Skade paa Legeme eller Helbred, eller har nogen af Medlidenhed berøvet en haabløs syg Livet eller medvirket hertil, kan Straffen nedsættes under det ellers bestemte Lavmaal og til en mildere Strafart.«

Straffelovkommissionen bemærker angaaende § 235 i sine Motiver bl. a.: »Straffen for Drab m. m. i Duel vil være at finde her, idet særlige Regler derom antages ufor-
nødne.«*)

For Tiden er Delagtighed i en andens Selvmord lige-
saalidt strafbar som dette selv efter norsk eller svensk Ret,
se derimod den danske Lovs § 196 in fine. § 236 i den
nye norske Lov er saalydende:

»Den, som medvirker til, at nogen berører sig selv Li-
vet eller tilføier sig betydelig Skade paa Legeme eller Hel-
bred, straffes som for Medvirkning til Drab eller grov Le-
gemesbeskadigelse, øvet mod en samtykkende. Straf kom-
mer ikke til Anvendelse, naar Døden eller betydelig Skade
paa Legeme eller Helbred ikke er indtraadt.«

Som en ubetinget Forbedring i den gjældende Retstil-
stand vil man vistnok være enig om at betegne Slutningen
af § 234 (Straffebestemmelsen for Moders Drab af uegte
Barn) gaaende ud paa, at »Forsøg kan lades straffrit, saa-
fremt Barnet ikke er tilføiet betydelig Skade paa Legeme
eller Helbred«.

Ved Lov af 18. Juni 1892 blev der til Drabskapitlet
(14de Kapitel) i den gjældende norske Straffelov føiet
§§ 10—12 om Ansvar for Barnefader som for andre under
visse Betingelser for, hvad udenfor Egteskab besvangret
Kvinde foretager overfor sit Barn ved Nedkomsten. §§ 240
og 241, der væsentlig gjentager §§ 10 og 11 i det nugjæl-
dende 14de Kapitel, hidsættes:

*) Paa Grund af Ordlyden i § 235 synes nu enhver Deltagelse i
Tvekamp, som ikke har dødeligt Udfald for nogen af Parterne
eller fører til idetmindste grov Legemesbeskadigelse, at maatte
blive straffri. I andre Tilfælde for Deltagere eller Vidner at an-
vende Forsøgsstraf efter §§ 231 el. 233 bliver vel i Alm. for kunstigt.

§ 240. »Med Bøder eller med Fængsel indtil 2 Aar straffes den Mand, der modvillig unddrager sig for at yde en af ham udenfor Egteskab besvangret Kvinde den i Anledning af Svangerskabet eller Nedkomsten fornødne Hjælp med den Følge, at hun hensættes i en nødlidende eller hjælpeløs Tilstand, hvorunder hun forøver nogen Forbrydelse, rettet mod Fosterets eller Barnets Liv, eller ved hvilken dette udsættes for Fare.«

§ 241. »Med Fængsel indtil 3 Aar straffes den Mand, der vidende om, at nogen af ham udenfor Egteskab besvangret Kvinde tilsigter nogen Forbrydelse, rettet mod Fosterets eller Barnets Liv, eller hvorved dette udsættes for Fare, undlader at foretage Skridt, hvorved Forbrydelsen kunde være forebygget. Har Forbrydelsen havt Barnets Død tilfølge, kan Fængsel indtil 4 Aar anvendes.«

Til den nugældende § 12 i det 14de Kapitel svarer §§ 388 og 389*).

XXVIII.

Kapitlet om Ærekrænkelser indledes med følgende for dens Fyndighed prisværdige Bestemmelse (§ 246): »Den, som retsstridig ved Ord eller Handling tilføier en anden en

*) Disse Paragrafer er saalydende:

§ 388. »Med Bøder eller med Fængsel indtil 3 Maaneder straffes Forældre, Husbondsfolk og andre i lignende Stilling, som undlader at yde nogen til deres Husstand hørende Kvinde den i Anledning af hendes Svangerskab eller Nedkomst fornødne Hjælp med den Følge, at hun hensættes i en nødlidende eller hjælpeløs Tilstand, hvorunder hun forøver en Forbrydelse, rettet mod Fosterets eller Barnets Liv, eller ved hvilken dette udsættes for Fare.«

§ 389. «Med Bøder eller med Fængsel indtil 3 Maaneder straffes de i foregaaende Paragraf nævnte Personer, naar de, med Kundskab eller bestemt Formodning om, at nogen til deres Husstand hørende Kvinde hemmeligholder sit Svangerskab, undlader herom at henvende sig til hende og derved bidrager til, at hun forøver saadan Forbrydelse som i foregaaende Paragraf nævnt.«

Ærekrænkelse, eller som medvirker hertil, straffes med Bøder eller med Fængsel indtil 6 Maaneder.«*)

Bagtalelse, der omhandles i § 241 og svarer til den nugældende norske Lovs Kap. 17 § 5, jfr. den danske Straffelovs § 215 og den svenske Lovs §§ 7 og 8 i 15de Kapitel, har samme Straffesats som § 246. Dog tillægges i § 247: »Er Beskyldningen fremsat i trykt Skrift eller paa anden Maade gjort almindelig bekjendt, eller er den fremsat mod offentlig Tjenestemand i Tjenesten eller paa Grund af offentlig Tjenestehandling eller som Hævn for saadan, kan Fængsel indtil 1 Aar idømmes.«

Som man ser, er den mulige Strafskjærpelse her meget kjendelig i Forhold til den gjældende Lovgivning.

Om Adgangen til at føre Sandhedsbevis og andre Grunde til at paastaa Frifindelse indeholder § 249 følgende Regler, der dog i det væsentlige er gjældende norsk Lov siden Novellen af 29. Juni 1889 (Kap. 17 § 5). Hvad der er at anse som nyt, er fremhævet i den følgende Gjengivelse af § 249:

»1. Straf efter § 247 kommer ikke til Anvendelse, saafremt der føres Bevis for Beskyldningens Sandhed. Saadant Bevis tilstedes ikke ført for strafbar Handling, for hvilken den beskyldte ved endelig Dom i Ind- eller Udland er frikjendt.

2. Paa den, der har været pligtig eller nødsaget til at udtale sig, eller har udtalt sig til berettiget Varetagelse af eget eller andres Tarv, eller hvis Udtalelse ikke er fremført offentlig, kommer Straf efter § 247 ikke til Anvendelse, medmindre han har vist Mangel paa tilbørlig Agtsomhed.

3. Bestemmelserne under Nr. 1 og 2 i denne Paragraf er ikke til Hinder for, at en Udtalelse straffes efter § 246, naar dens Fremsættelse efter sin Form eller paa Grund af

*) § 326², der sætter samme Straf for den, som forulemper offentlig Tjenestemand »under hans Udførelse af Tjenesten ved Skjældsord eller anden fornærmelig Adfærd«, kan i Tilfælde være at anvende ved Siden af § 246.

den Maade, hvorpaa, eller de Omstændigheder, hvorunder den sker, eller af anden Grund, uanseet dens Sandhed, maa ansees utilbørlig.

4. I ethvert Tilfælde, hvor en Udtalelse uanseet dens Sandhed forfølges til Straf efter § 246 som utilbørlig, er Bevis for dens Sandhed udelukket.*

I Straffelovkommissionens Motiver anføres særlig ang. sidste Punktum (S. 227): »Selvfølgelig vil Retten, naar Sandhedsbeviset paa denne Maade udelukkes, maatte gaa ud fra, at Beskyldningen lige-
saavel kan være sand som falsk, og hvis den da finder, at der i Tilfælde af, at den er sand, intet utilbørligt ligger i dens Fremsættelse, maa da Følgen blive Fri-
findelse, ligesom i modsat Fald denne Mulighed maa komme i Betragtning ved Strafudmaalingen, forsaavidt Sandheden her er en formildende Omstændighed. Regelen i § 249¹ er ikke alene anvendelig i de Tilfælde, som i Henhold til § 249³ henføres under § 246, men ogsaa paa dem, som udelukkende henhører hid, f. Ex. hvor Beskyldninger, fremsatte under fire Øjne paatales. For at Udelukkelse af Sandhedsbeviset skal finde Sted, maa det da imidlertid udtrykkelig tilkjendegives, at Udtalelsen forfølges efter § 246 som »utilbørlig uanseet dens Sandhed«. Er saadant Tilkjendegivende givet, har Retten imidlertid ex officio at vaage over Begrænsningen og uden Hensyn til, om der i det enkelte Tilfælde fremkommer Protest, at afskjære alt, som falder udenfor den rette Ramme.«

XXIX.

Begrebet Underslag er efter den nye Lov adskillig udvidet, saaledes at det egentlig omfatter enhver retsstridig Tilegnelse i vindesyg Hensigt af helt eller delvis fremmede Løsøreting*). Indenfor Rammen af saadanne

*) Hvor den vindesygge Hensigt mangler har man det endnu mere omfattende Straffebud i § 392 (i Kapitlet om Forseelser mod For-

Tilegnelser fremtræder saa Tyveriet (Borttagelser) som en Særgruppe, mere som Regel, uden skjærpet Straf — og under Tyveriet igjen det grove med særskilt Skjærpelse.

§ 255 er saalydende: »Den, som, i Hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding, retsstridig tilegner sig en Løsøregjenstand, som helt eller delvis tilhører en anden, eller fragaar Besiddelsen af eller afhænder eller forbruger nogen ham betroet Løsøregjenstand, eller som medvirker dertil, er skyldig i Underslag.«

Som det sees, udvider man udtrykkelig Underslagets Begreb derhen, at den underslaaede Ting ikke behøver at være fremmed Eiendom, naar den dog er den skyldige betroet paa en andens Vegne.

Underslag straffes (efter § 256) med Fængsel indtil 3 Aar, dog med Adgang til at gaa til 6 Aar, hvor det gjælder større Værdier, medens paa den anden Side Bøder kan anvendes, naar Værdien er ringe, eller særdeles formildende Omstændigheder er tilstede. Ved Underslag af Hittegods staa Bøder altid som Alternativ ved Siden af Fængsel indtil 6 Maaneder.

Den nye Lovs Bestemmelse om Tyveri (§ 257) er saalydende: »Den, som uden Besidderens Samtykke borttager eller medvirker til Borttagelsen af en Gjenstand, der helt eller delvis tilhører en anden, i Hensigt at forskaffe sig eller en anden uberettiget Vinding ved dens Tilegnelse, straffes for Tyveri med Fængsel indtil 3 Aar.«

Som det vil sees, er det Besiddelsesforrykkelsen, der fremdeles danner Kriteriet. Straffelovkommissionen har

muesrettigheder). § 392 er saalydende: »Den, som retsstridig sætter sig eller andre i Besiddelse af nogen Løsøregjenstand eller medvirker hertil, straffes med Bøder, men, hvis Gjenstandens Værdi overstiger 10 Kroner, med Bøder eller med Fængsel indtil 3 Maaneder.

Har den skyldige handlet i Hensigt at gjøre en virkelig eller formentlig Ret gjældende, kommer ikke høiere Straf end Bøder til Anvendelse. Under særdeles formildende Omstændigheder kan Straffen bortfalde.«

været inde paa Tanken om at lade den hele Sondring fare, men har overfor den hævdede Sprogbrug og Retsbevidstheden bibeholdt den. Imidlertid gjør den nye Lov jo Straffen omtrent ens og tillægger Underslag (i Modsætning til den gjældende Lov) Iterationsvirkning overfor senere Tyveri, medens det hidtil alene har været omvendt.

For grovt Tyveri kan Straffen efter den nye Lov ikke gaa længer op end til 6 Aars Fængsel (dog til 8 Aar, hvor flere Grovhedsbetingelser kumuleres).

Lovens §§ 258—260, der angiver under hvilke Betingelser Tyveri er at anse for grovt, indeholder:

§ 258. »Tyveriet er grovt, saafremt der stjæles

1. i eller fra Hus, Skib, Jernbanevogn eller noget Rum i saadanne, lukket Gaardsrum eller lignende Opbevarings- eller Tilholdssted, hvortil den skyldige i Hensigt at stjæle har banet sig eller nogen anden Adgang ved Indbrud (§ 147, 1ste Led) eller ved Hjælp af Stige, Reb eller andet særligt Redskab, eller
2. ved Nattetid paa et Sted, der da pleier at holdes stængt, af en Person, som har indsneget sig der i Hensigt at stjæle, eller
3. i eller fra Hus, Skib, Jernbanevogn, lukket Gaardsrum eller lignende Opbevarings- eller Tilholdssted, fra derværende Skab, Kiste, eller Skuffe eller lignende Gjemme, der enten paa Stedet eller efter at være bragt andetstedshen opbrydes ved Vold eller aabnes ved Hjælp af Dirik eller falsk Nøgel eller ret Nøgel, som ulovlig er travendt Besidderen, eller
4. paa Marken Hest, Hoppe eller Føl, Oxe, Ko eller Kalv, Ren eller Simle, Faar, Gjed eller Svin.«

§ 259. »Tyveriet er ligeledes grovt, hvis det forøves

1. af flere, der har indgaaet Forbund om at forøve Tyverier, Hælerier, Udpresninger, Ran eller lignende Forbrydelser;
2. af nogen, der har medtaget Vaaben for i Tilfælde at

anvende samme til Angreb eller Forsvar eller til Trusel, eller

3. af nogen, som til dets Fremme har iført sig Forklædning eller foregivet eller misbrugt nogen offentlig Egenkab eller Ordre.«

§ 260. »Grovt Tyveri foreligger ogsaa,

1. naar den skyldige vidende har tilføiet Velfærdstab eller voldt Fare for nogens Liv eller Helbred eller for udstrakt Ødelæggelse af fremmed Eiendom, eller
2. naar der ved Misbrug af Tillidsforhold er stjaalet Gjenstande af mere end 1000 Kroners Værdi.«

Naskeri har ogsaa i den nye Straffelovs § 262 faaet et noget ændret Omfang i Sammenligning med den tidligere § 14 i 22de Kapitel. Den sidste § har i Tidens Løb været Gjenstand for adskillige Ændringer, saaledes foreligger §en i ikke mindre end to (eller strengt taget tre) forskellige Affattelsesmaader mellem den oprindelige Lov og Novellen af 28. Juni 1890, som sidste Gang omstøbte Bestemmelsen. Det antages her at være ikke uden Interesse at se sammenstillet den oprindelige og den nugældende § 14, og ved Siden deraf § 262.

§ 14 i Kap. 22 efter den opr. Ordlyd i Lov 20. August 1842: »Den, som ulovligen bemægtiger sig anden Mand tilhørende Fødevarer, hvilke han paa Stedet fortærer, eller saadanne Varer (herunder ei indbefattet Grøde eller Rodfrugter paa Marken) eller Brændsel til ikke større Værdi end tolv Skilling (o: 40 Øre), bliver, saafremt Gjerningen ikke er udført ved Opbrydelse af Gjemme eller Stængsel eller ved Hjælp af Dirik eller falsk Nøgel, og heller ikke efter Stedet, hvorpaa den er udøvet, eller den Maade, hvorpaa Gjærningsmanden har banet sig Adgang til dette, vilde henhøre under Kapitel 19 § 3 Litr. a*), at anse med Fængsel eller Bøder; men i Tilfælde af at Forbrydelsen gjen­tages, eller at den skyldige forhen er dømt efter Ka-

*) Omhandler Indbrudstyveri.

pitel 19 eller 20*) med Fængsel eller Strafarbeide i femte Grad**).

Ordlyden af § 14 i Kap. 22 er ifg. Lov 28. Juni 1890: »Hvo, som forøver nogen i Kapitel 19 §§ 1, 3 Litr. d, e, eller f, eller 6, eller i Kapitel 21 §§ 1, 9, eller 11***) omhandlet Forbrydelse med Hensyn til Føde- eller Drikkevarer, som han paa Stedet fortærer, eller saadanne Varer eller Brændsel til ikke større Værdi end en Krone, bliver, saafremt Forbrydelsen ei er udført ved Opbrydelse af Gjemme eller Stængsel eller ved Hjælp af Dirik eller falsk Nøgel, for Naskeri at straffe med Bøder eller Fængsel.

*) Kap. 19 omhandler Tyveri og Kap. 20 Røveri i Loven af 1842. Paragrafen undergik ogsaa nogen Lempning ved Revisionen i 1874.

**) Ved Lov af 6. Juni 1884 fik § 14 følgende Tillæg, som dog igjen blev afskaffet ved Lov 29. Juni 1889: »Ulovlig Bemægtigelse, som ikke indgaar under nogen anden Bestemmelse i nærværende Kapitel af Gjenstande, hvis Værdi ikke overstiger fem Kroner, bliver, hvad enten Gjerningen ellers vilde være at anse som Tyveri eller som nogen i Kapitel 21 omhandlet Forbrydelse, saafremt denne ikke er udført ved Opbrydelse af Gjemme eller Stængsel eller ved Hjælp af Dirik eller falsk Nøgel, og den heller ikke efter Stedet, hvorpaa den er udøvet eller Maaden, hvorpaa Gjerningsmanden har skaffet sig Adgang til dette, vilde henhøre under Kapitel 19 § 3 a, — at anse med Fængsel eller Bøder, men i Tilfælde af, at den skyldige forhen er dømt efter denne § eller efter Kapitel 19 eller 20, med Fængsel eller Strafarbeide i femte Grad. Har den skyldige været dømt mindst to Gange for Eiendomsindgreb efter noget af ovennævnte Straffebud, straffes han med Strafarbeide i femte Grad eller Fængsel. Nærværende Bestemmelse kommer ikke til Anvendelse, hvor Gjerningsmanden ved flere Bemægtigelser, som samtidig paa-tales, har sat sig i Besiddelse af Gjenstande, hvis sammenlagte Værdi overstiger fem Kroner.«

***) Kap. 19 § 1 er den gjældende alm. Tyveribestemmelse i Lov af 1842.

- 19 § 3 (grovt Tyveri) omhandler i *d* Tyveri af Strandingsgods —, i *e* Tyveri ved at benytte sig af, at den bestjaalnes Gods er overladt til sig selv under Farsot, Ildebrand, Skibbrud, Oprør osv., — og i *f* omhandles Kirketyveri.
- 19 § 6 omhandler Hæleri.
- 21 § 1 omhandler almindeligt Bedrageri.
- 21 § 9 omhandler Underslag efter den ældre Opfatning.

Har den skyldige tidligere været dømt efter denne Bestemmelse, eller har han været dømt efter — — — —, straffes han med Fængsel eller Bøder, men i Tilfælde af at han flere Gange har været saaledes domfældt, med Fængsel eller Strafarbeide i femte Grad.*

§ 262 i Straffelov 22. Mai 1902 lyder: »Den, som — uden at nogen i § 256 2det Led*), eller i §§ 258—260 nævnt Omstændighed er tilstede — forøver eller medvirker til Forøvelsen af en i §§ 255 eller 257 omhandlet Forbrydelse med Hensyn til Nærings- eller Nydelsesmidler, som forbruges paa Stedet, eller med Hensyn til Gjenstande af ikke høiere Værdi end 5 Kroner i Hensigt enten selv at beholde eller forbruge dem eller vederlagsfrit at overlade dem til andre i saadant Øjemed, straffes for Naskeri med Bøder eller med Fængsel indtil 6 Maaneder.«

Den nye Lov nærmer sig, som man vil se, mere til det i svensk og finsk Straffelov forekommende »Snatteri«.

Mærk iøvrigt i denne Forbindelse § 399, der er saalydende: »Med Bøder eller med Fængsel indtil 3 Maaneder straffes den, som forøver nogen efter §§ 256, 257, 262, eller 318 (o: Hæleri) strafbar Handling med Hensyn til

1. i Skog, Mark eller Eng værende Sten, Sand, Ler, Jord, Gjødsel, Mineralier, Tørv, Mos, Lyng, Blomster, Buske, Løv, Næver, Bark, Bar, tørre Trær eller Grene, Træaffald, uhøstet eller affalden Grøde eller Frugt, eller
2. Tang, vilde Østers eller Skjæl i Vand, Fjære eller Strand.

I Gjentagelsestilfælde, eller hvor Gjenstandens Værdi overstiger 10 Kroner, kan Fængsel indtil 6 Maaneder anvendes.«

Lovens § 400 erklærer det for fuldstændig straffrit paa uindhegnet Sted at plukke vilde Nødder, som paa Stedet

— 21 § 11 omhandler Eiers Forføining over, hvad en anden har Pant eller Sikkerhedsret i.

*) 256 2det Led skjærper Straffen for Underslag bl. a., naar den skyldige vidende har tilføiet Velfærdstab eller voldt Fare for nogens Liv eller Helbred.

fortæres, eller vilde Bær, Sop eller Blomster eller at optage Rødder af vilde Urter. (Straffriheden gjælder dog ikke for Plukning af Multer paa Multebærland i Tromsø Stift enten mod Eierens udtrykkelige Forbud — eller uden at fortære dem paa Stedet).

Ulovlig Brug af andres Ting (§ 393), og retsstridig Besiddelsestagelse af fast Eiendom samt ulovlig Indtrængen paa eller Raaden over saadan (§§ 395—396) sættes der Straf for i Kapitlet om Forseelser mod Formuesrettigheder.

XXX.

Den nye Lov har, som det synes, meget berettiget opstillet »Udpresning« som en særskilt Forbrydelse ved Siden af den i § 222 omhandlede strafbare Tvang »til at gjøre, taale eller undlade noget.« Den sidstnævnte Bestemmelse kræver ligesom § 266 ikke mere end, at den skyldige øver Tvang »ved retsstridig Adfærd eller ved at true med saadan.« Men hvad der skiller mellem de to Straffebud er, at vedkommende efter § 265 tvinges »til at foretage en Handling, hvorved der voldes denne eller den, paa hvis Vegne han handler, Formuestab.«

Straffen er efter § 266 Fængsel indtil 5 Aar; dog indskrænker §ens sidste Punktum Maximum til 3 Aar, hvis Tvangsmidlet er »at true med Anklage eller Anmeldelse for noget strafbart eller Fremsættelse af ærkrænkende Beskyldning« *).

Den nye norske Straffelov er her inde paa delvis nye Baner, idet der søges en passende Middelvei mellem de med Hensyn til den truedes Retsbeskyttelse videre gaende Straffebestemmelser som den svenske Lovs Kap. 15 § 22, den danske Lovs § 245, den finske Kap. 31 § 4, jfr. og-

*) Ogsaa § 222 har reduceret Straffen for den Slags Trusler, hvis Retsstridighed jo alene ligger i Anvendelsen i det Øjemed at fremtvinge noget.

saa tysk Straffelov Art. 253, italiensk Lov Art. 154, fransk Code pénal Art. 400 m. fl., — og paa den anden Side de Straffelove, som kræver Trusel med noget strafbart. Der kan derfor være Føie til at dvæle lidt ved, hvad der anføres i Motiverne (S. 208—9) om den Slags Tvang som den nævnte § 222 eller § 265 tager Sigte paa: »I sin Almindelighed kan det vistnok siges, at den som ved Trusel om ærekrænkende Beskyldninger eller Anmeldelse for Forbrydelser, — selv om Beskyldningen eller Anmeldelsen er sand, — søger at tiltvinge sig noget, hvorpaa intet Krav haves, gjør en retsstridig Anvendelse af sin Ret til at beskylde eller anmelde. Saaledes f. Ex. den, som søger at tiltvinge sig en Sum Penge ved at true med Anmeldelse for en eller anden Forbrydelse, hvorom han har faaet nys. Er der imidlertid en naturlig Forbindelse mellem det, hvormed der trues, og det, som søges opnaaet, vil dette kunne bevirke, at Retsstridigheden maa benegtes. Saaledes naar underordnede søger at tiltvinge sig høiere Løn ved at true med offentlig at blotstille Arbeidsherren, som gjør sig til af sin Arbeidervenlighed, som en Person, der alene forfølger egen Interesse. — Det kan imidlertid spørges, om Paragrafen ogsaa kan komme til Anvendelse, selv om baade Tvangens Formaal er Opnaaelsen af noget, hvorpaa haves Krav, og den anvendte Trusel en Trusel med noget i og for sig berettiget. Om man f. Ex. søger at formaa nogen til at betale en Gjæld ved Trusel om at anmelde ham for en Forbrydelse, hvori han vides i sin Tid at have gjort sig skyldig mod en anden. Efter Paragrafens Ord gaar saadanne Tilfælde derunder, al den Stund det maa erkjendes, at ligesaa lidt som Selvtægt i Almindelighed anerkjendes som berettiget Tvang, ligesaa lidt kan det ansees berettiget, at Fordringshaveren, istedetfor at gaa den ham af Loven anviste Vei søger ved andre selvvalgte Midler at komme til sin Ret. — — — — Skal den, der i Virkeligheden har Ret, gaa fri, vil ogsaa den, som har Uret, men selv tror paa sin Ret, maatte nyde

godt af samme Straffrihed. — — — — Her, som hvor der ellers handles om Selvtægt, er Grænserne mellem det berettigede og det uberettigede noget vage, og Paragrafens Anvendelse paa deslige Tilfælde vil derfor let kunne lede til betænkelige Følger, hvis det ikke her strengt paasees, at enhver Tvivl bør komme den beskyldte tilgode. Overalt hvor der er nogen saadan Forbindelse mellem det, som søges opnaaet, og det hvormed der trues, at Foretagelsen af den Handling, hvormed trues i sig selv vil fremstille sig som begrundet eller mere begrundet, om Kravet ikke efterkommes, bør Truselen ikke ansees retsstridig. Saaledes er ikke alene Trusel med at anmelde den, som negter et Krav, for Bedrageri selvfølgelig berettiget, saalænge Kravet fremsættes i god Tro, og Negtelsen i god Tro, antoges at være mod bedre Vidende, men ogsaa den, der tvinger en Person, hos hvem han mener at have en Sum tilgode, til at afgjøre denne Gjæld ved Trusel om Anmeldelse for et Bedrageri, hvori samme formenes ved en anden Leilighed at have gjort sig skyldig mod ham, bør gaa fri. — — — — Er det, som søges opnaaet, et vistnok i sig selv berettiget Krav, men dette Krav dog ikke haves mod den truede, maa Tilfældet selvfølgelig i sin Almindelighed ligestilles med det, hvor noget helt ud uberettiget søges opnaaet. — — — — Meddeler man f. Ex. en Fader, at hans Søn har begaaet et Tyveri og vil blive anmeldt til Straf, med mindre Beløbet dækkes, kan dette synes — — — — at indeholde en Trusel, hvorved man hos Faderen søger at tilvinge sig, hvad man ligeoverfor ham intet Krav har paa. — — — — Er i det her omhandlede Tilfælde Stillingen den, at i Virkeligheden ingen Anmeldelse paatænkes — — — — er Paragrafen visselig anvendelig. Er — — — — Anmeldelse derimod besluttet — — — —, med mindre Erstatning — — — — ydes, bør det derimod ikke ansees som en strafbar Trusel at underrette Faderen herom — — — —.

Den nye Lov har i Lighed med den danske, finske og flere andre Straffelove sat Udpresning i Forbindelse med

Røveri — eller »Ran«, som den nye Lov benævner Forbrydelser med en Tilbagevenden til ældre norsk og endnu brugelig dansk Terminologi, om end med noget forskjelligt Begreb. (Svarer til »Rån« i svensk og finsk Lov).

Sluttelig kan nævnes § 269 i 25de Kapitel, der sætter Fængsel indtil 3 Aar for »den, som

1. indgaar Forbund med nogen om at forøve Ran, eller
2. i Hensigt at forøve Ran udruster eller paabegynder Udrustning af noget Skib, eller som medvirker hertil.«

XXXI.

Begrebsbestemmelsen af almindeligt Bedrageri er i den nye Lov væsentlig den samme som efter den nugældende Lovs Kap. 21 § 1 saaledes, som denne lyder efter Novellen af 28. Juni 1890. Dog har den nye Lov ved at undlade al Opregning af de Maader, paa hvilke den skyldige kan have fremkaldt Vildfarelse osv. hos den bedragne, fjernet sig endnu mere end den nugældende Lovs nys nævnte Bestemmelse fra den danske og den svenske Lovs mere kasuistiske Angivelse af Forbrydelsen.

§ 270 forskriver, at »den som i Hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding, ved at fremkalde eller styrke en Vildfarelse retsstridig forleder nogen til en Handling, hvorved der voldes denne eller den, paa hvis Vegne han handler, Formuestab, eller som medvirker hertil, straffes for Bedrageri med Bøder eller med Fængsel indtil 3 Aar.«

I Motiveringen for den foretagne Omredaktion anfører Straffelovkommissionen, at »Bedrageriets Felt bliver, ganske som Underslagets og Tyveriets, den uberettigede Overførelse af Formuesgoder fra den ene til den anden; men medens ved de tvende sidstnævnte Forbrydelser denne Overførelse sker egenmægtig, er den ved Bedrageriet formidlet gennem rette vedkommendes egen Over-

dragelseshandling, der imidlertid lider af den Feil at være grundet i en af den anden Part svigagtig voldt eller styrket Vildfarelse, i Kraft af hvilken den handlende mis-kjender sin Handlings skadegjørende Art.« — — — —
»Vindingen maa erhverves umiddelbart ved det den for-urettede voldte Tab, altsaa ikke alene være en middelbar Følge af samme, saasom naar den, der er forledet til at ødelægge sine Midler skaffer Forlederen Fortjeneste ved at købe nye hos ham«*).

Fra det norske Aktielovudkast, som for Tiden er under Forberedelse til fornyet Forelæggelse for Stortinget, har Straffeloven optaget følgende Bestemmelse (§ 273), der ialfald i de nordiske Lande savner Sidestykke, hvorimod der findes delvis tilsvarende Forskrifter bl. a. i den hollandske og den italienske Straffelov:

»Med Bøder eller med Fængsel indtil 2 Aar straffes den, som udspreder løgnagtige Beretninger, hvorved Prisen paa Varer, Værdipapirer eller lignende Gjenstande tilsigtes paavirket, eller som medvirker hertil.

Paa samme Maade straffes den, der

1. i Egenskab af Indbyder til Stiftelsen af Aktieselskab, til Overtagelsen af Laan eller til et lignende Foretagende søger at skaffe Deltagere gennem falske Foregivender eller Fordølgelse af Sandheden, eller
2. i et saadant Foretagende offentliggjør Opgaver angaaende sammes Stilling, der enten ved urigtige Anførsler eller ved Fordølgelse af væsentlige Omstændigheder er egnede til at vildlede, eller afgiver saadanne Opgaver til det offentlige eller anden vedkommende, eller som medvirker hertil.«

§ 274 sætter Straf for at tilliste sig Kredit ved falske Foregivender om sin Betalingsevne med den Følge, at For-

*) Merk ellers § 294¹, som sætter Straf for »den, som ved at fremkalde eller styrke en Vildfarelse retsstridig forleder nogen, til en Handling, hvorved der voldes denne eller nogen paa hvis Vegne han handler, Formuestab, eller som medvirker hertil.«

muestab forvoldes. §en svarer til den nugjældende Lovs Kap. 21 § 5 (efter Novellen af 1890). »En Redaktion-ændring er foretaget for at bringe til klart Udtryk, at Forvoldelsen af Tabet ikke maa være tilsigtet«, bemærkes i Motiverne.

Et specielt Straffebud, der synes at maatte udelukke Anvendelsen af § 274, er § 402, der sætter Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder for den, som med Fortielse af at være ude af Stand til at betale eller stille Sikkerhed, tager Ophold eller nyder Spise, Drikke eller desl. paa Gjestgiverier, Vertshuse eller lignende Steder, hvor det er Forudsætningen, at Betalingen erlægges før Bortgangen eller Fraflyttelsen, eller benytter andres Arbeide eller Ting under Forhold, hvor den samme Forudsætning gjælder, saavel som den, der medvirker hertil. Paa samme Maade straffes ifg. § 402 den, der i noget saadant Tilfælde retsstridig begiver sig bort — uden at betale eller stille Sikkerhed — uagtet han var istand dertil.

Den nugjældende Straffelovs Kap. 21 § 6*) med hvilken Norge, saavidt vides, staar alene, har ikke fundet Plads i den nye Lov, dels fordi der i Kapitlet om private Tjenesteforholde haves særskilte Bestemmelser i den paagjældende Retning**) og tildels ogsaa i Kapitlet om Forbrydelser i Gjældsforhold, — og dels fordi Loven ikke i andre Anvendelser menes at burde opretholde Straffebudet, saalænge Misligholdelse af Kontrakter gennemgaaende er straffri.

*) Nævnte § 6 er efter Lov 28. Juni 1890 saalydende: »Hvo, som efter at have modtaget Forskud paa Vederlag for Varer eller Arbeide svigagtig enten sætter sig ud af Stand til at opfylde sin Forpligtelse eller undlader at opfylde den, straffes med Bøder eller Fængsel. Tilbageleverer han det modtagne Forskud, forinden retslig Undersøgelse eller Forfølgning af det offentlige er indledet, er han straffri.«

**) I § 409, der sætter Bøder for retsstridig Undladelse af at tiltræde Tjeneste eller for ulovlig at forlade saadan, skjærpes Straffen saaledes, at Fængsel kan anvendes, om Forskud er modtaget uden at være optjent eller tilbagebetalt.

Og at gennemføre Strafbarhed herfor i alle de forskellige Forhold, som derved kan fremkomme, vilde være at gaa for vidt.

En anden ved Lov 28. Juni 1890 indført Bestemmelse i 21. Kapitel, nemlig § 7*), har man, ialfald for en væsentlig Del, heller ikke fundet at burde optage i den nye Lov. Straffebudet for at fordre, hvad man ikke har at kræve eller for at fragaa omkontraherede Forpligtelser, er nemlig bleven anseet for altfor vag og vidtgaaende. De mere udprægede Tilfælde vilde rammes af Bedrageribestemmelsen i § 270. Ved Forføininger fra den tidligere Eiers Side over Løsøre, der er overdraget til en anden, vil, om Vederlag er ydet, foreligge Underslag, og ellers alene et Kontraktsbrud, hvorfor der ikke burde være Straf, om de ikke rammes af Bedrageribestemmelsen. Af Hensyn særlig til de gjældende Love om Overdragelse af fast Eiendom, hvilke gjør senere Forføininger fra dens Side, der staar som Eier ifølge Grundbøgerne, gyldige til Fortrængsel for en Dispositionserklæring, som ikke deri er indført (»thinglæst«), har man dog optaget § 276. Denne truer med samme Straf som § 270 »den, som i Hensigt derved at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding retsstridig ved nogen Retshandel forføier over en Gjenstand, der af ham er overdraget en anden til Eie eller Brug, eller over Gjælds brev,

*) Saavel §§ 6 som 7 i Kap. 21 kom ind under Storthingsbehandlingen og fandtes ikke i det af Straffelovkommissionen i sin Tid indgivne Forslag til foreløbige Ændringer i den gjældende Straffelov (jfr. S. 2—3).

Den nævnte § 7 er saalydende: »Hvo, som for at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding mod bedre Vidende enten fordrer, hvad han ikke har at kræve, eller fragaar Forpligtelse, der efter Overenskomst paahviler ham, eller sælger, bortleier, pantsætter eller paa anden Maade forføier over, hvad han til en anden tidligere har solgt, bortleiet eller pantsat, eller overdrager Fordring, som er afgjort, eller modtager Betaling eller anden Ydelse, som allerede er erlagt, straffes, forsaavidt han ikke fældes efter nogen strengere Bestemmelse, med Fængsel eller Bøder.«

der helt eller delvis er indfriet, eller som medvirker hertil«. —

Blandt »Forbrydelser i Gjældsforhold« kan nævnes, at § 280 sætter samme Straf, som efter § 270 gjælder for almindeligt Bedrageri, for retsstridig Unddragelse af Gjenstand, hvori nogen har »Pant eller anden Sikkerhed« fra at komme den berettigede tilgode, — og § 281 ligeledes for »den, som ved Forstikkelse, falske Foregivender eller Fortielse unddrager nogen ham tilhørende Formuesgjenstand fra at tjene en Fordringshaver til Fyldestgjørelse, eller som for at unddrage nogen Fordringshaver saadan Fyldestgjørelse flygter fra eller hemmelig forlader Landet«.

Af større praktisk Betydning antages dog at være § 282, der, mod Udelukkelse af Alternativet Bøder, sætter Fængsel indtil 6 Aar for »den, som i Hensigt derved at skade sine Fordringshavere eller at forskafe nogen en uberettiget Vinding til Skade for disse ved Ødelæggelse, Gave, Salg til Underpris, Forstikkelse, falske Foregivender, Fortielse eller paa anden Maade søger at unddrage nogen af sine Eiendele, fra at tjene til Fyldestgjørelse for Gjæld eller i saadan Hensigt falskelig opgiver eller vedkjender sig Forpligtelser«.

Med § 281 er at sammenholde dansk Straffelovs § 253 i Slutningen — og med § 282 sammes §§ 260—61 og svensk Straffelov Kap. 23 §§ 1 og 2.

§ 282 i den nye norske Lov er alene anvendelig, hvor Handlingen enten formindsker det Bo, hvoraf samtlige Kreditorer*) maa søge sin Fyldestgjørelse, eller hvor Forstikkelsen ifølge sin Art er rettet mod samtlige, saasom hvor Skyldneren stikker over til Amerika med sine Eiendele. Derimod skulde § 282 være uanvendelig, saavel naar det urigtige bestaar i, at en enkelt Kreditor hindres i at opnaa

*) Loven har dog ikke som de fleste tilsvarende Straffebestemmelser gjort sin Straffetrusel afhængig af, at den skyldige er en Konkursdebitor.

Sikkerhed fremfor de øvrige, som hvor det bestaar i, at en opnaet Sikkerhed berøves ham, maaske til Gavn, men ialfald ikke til Skade for Kreditorerne i sin Almindelighed. § 282 giver som det vil sees, Adgang til at straffe simpelthen skadeliggørende Handling; at man ikke ogsaa har taget Ødelæggelse med under § 281, synes fuldstændig logisk, da man jo ikke vel kan ødelægge sine Ting saaledes, at Skaden alene kan ramme en enkelt, og ikke paa samme Tid alle Fordringshavere, som er henvist til at søge Fydelstgjørelse. — § 283, der har det samme Maximum af Fængsel som § 270, men udelukker Anvendelse af Bøder, omhandler Begunstigelser af enkelt Fordringshaver paa de øvriges Bekostning. Ogsaa denne Bestemmelse kan anvendes, hvor det ikke kommer til Konkurs, men vil naturligvis sjelden blive anvendelig, uden naar saa er Tilfælde.

§§ 284—287 indeholder de gjængse Straffebestemmelser for Forværelse af Boets Stilling ved misligt Forhold og vovelig Forretningsførsel osv. samt (§ 286) for Forsømmelse med Hensyn til paabudt Regnskabsførsel eller (§ 287) for urigtig Regnskabsførsel, Ødelæggelse eller Forvanskning af Regnskaber og Bilag til samme — den sidste Forbrydelse, vel at merke, uden Hensyn til, om Regnskabsførsel var paabudt efter Loven eller ikke.

XXXII.

En vidtgribende Udvidelse af det almindelig gjængse Aagerbegreb har Lovens § 295 baade i Sammenligning med den hidtil gjældende norske og de fleste andre Landes Strafferet.

§en er saalydende: »Den som ved Retshandel udnytter nogens Nød, Letsind, Forstandssvaghed eller Uerfarenhed til at opnaa eller betinge et Vederlag, der efter de foreliggende Omstændigheder staar i et aabenbart og sterkt Misforhold til hvad derfor ydes,*) eller som medvirker hertil

*) Til Sammenligning hidsættes her af § 4 i Lov af 29. Juni 1888 om Rentefodens Frigivelse og om Straf for Aager: » — — — den,

bliver for Aager at straffe med Bøder. Paa samme Maade straffes den, som, efterat have erhvervet noget af Retshandelen udsprunget Krav med Kjendskab til dennes Beskaffenhed, gjør Kravet gjældende eller overdrager det til en anden, eller som medvirker hertil.« — Af Straffelovkommissionens Motiver hidsættes her: »Ved Laaneoperationer indgaar, naar Forholdsmæssigheden skal bedømmes, et Moment af en overordentlig skjønsmæssig Art, nemlig den dermed forbundne Risiko. Ved andre Transaktioner ligger det skjønsmæssige paa andet Hold, men behøver ikke derfor at blive mere vilkaarligt. I alfald kræver Loven et absolut og sterkt Misforhold, et hvorom der altsaa ikke kan være delte Meninger. Og dette Misforhold kan, da der overhovedet ingen selvgyltig Norm er for de forskjellige Gjenstandes indbyrdes Værdiforhold, ikke bestaa i andet end en aabenbar og sterk Afvigelse fra, hvad der er Gjenstandens gjængse Pris i Handel og Vandel, en Afvigelse, der ingen Begrundelse kan finde i de særlig foreliggende Omstændigheder. Her er derfor ingen Tale om at søge gennem Straffetrusel at indvirke paa de almindelige Prisbestemmelser.«

Ved Siden af Bøder kan efter § 296 (foruden i Gjen-tagelsestilfælde) anvendes Fængsel indtil 6 Maaneder, saafremt Aagerretshandelen er begaaet med en umyndig — eller i en Form beregnet paa at skjule dens egentlige Væsen, — eller endelig om den anden Part har udstedt Gjældsbrief eller har lovet Betaling under Ed eller Æresord; § 297 udelukker Bøder som Alternativ og sætter Fængsel indtil 1 Aar for den, som sedvansmæssig gjør sig skyldig i Aager, eller som under som Næringsvei dreven Udlaansvirk-

som nytter en andens Nød, Letsindighed, Forstandssvaghed eller Uerfarenhed til for Pengeforstrækning eller for Henstand med Pengekrav at skaffe sig selv eller nogen anden Formuesfordele eller Løfter om saadanne, som efter de foreliggende Omstændigheder staar i aabenbart og sterkt Misforhold til, hvad der ydes Skyldneren, straffes for Aager — — —.«

somhed falder ind under § 296's Skjærpelsesgrunde; det samme gjælder den, der efter tidligere at have været straffet, efter §§ 296 eller 297 paany fældes i Henhold til nogen af dem (altsaa ogsaa for 3die Gangs Straffældelse for »simpler Aager).

Man staar her overfor en principiell Forandring i den gjældende norske Ret, og den strækker sig langt udenfor Strafferettens Omraade.

Som en naturlig Konsekvens har da Loven om den nye Straffelovs Ikrafttræden i § 17 fastsat følgende ændrede Lydelse af § 5 i den norske Lov om Rentefodens Frigivelse m. m. af 29. Juni 1888:

»Retshandel, som er strafbar efter nogen af Straffelovens §§ 295—297, er uforbindende.*) Fragaas Retshandelen, er saavel den fornærmede som den anden Part forpligtet til at tilbagegive det af ham modtagne eller dets Værdi tilligemed — hvor Retshandelen angaar Pengelaan — lovlig (o: f. T. 4%) Rente fra Modtagelsestiden. Pant eller anden Sikkerhed, som nogen af Parterne har stillet, vedbliver at hefte for ovenomhandlede Forpligtelser.«

§ 298 straffer den, der gjør sig en Næringsvei af Lykkespil,**) som ikke ved særskilt Lov er tilladt, eller af at forlede dertil, med Fængsel indtil 1 Aar.

§ 299 opstiller i Forbindelse dermed følgende Regel:
»Som Lykkespil anses alle Spil om Penge eller Penges Værd, ved hvilke paa Grund af Spillets Art eller Indsattesernes Høide det vindesyge Øiemed fremtræder som det

*) Tidligere lod samme § 5 de som Aager strafbare Retshandler simpelthen være ugyldige.

**) Norsk Lov ang. Lotterier og andre Lykkespil af 14. Juni 1851 forbyder at oprette Lotterier eller overhovedet ved Lodtrækning eller Lykkespil at bortlodde Penge, Varer eller Værdier af hvilkenhelst Slags. Tilladelse til Bortlodning af faste Eiendomme kan gives af Kongen. Stedets Politi kan meddele Tilladelse til at bortlodde Kunst- og andre Løsøregejstande. Det nu gaaende norske Præmieobligationslaan hviler paa Tilladelse given ved en Særlov af 5. Juni 1897.

fremherskende. Som Lykkespil ansees ogsaa Væddemaal og Terminspil (Differenshandel) ved hvilke det samme er Tilfældet.**)

I Kapitlet om Forseelser mod Sedelighed findes ogsaa en Straffebestemmelse, nemlig § 383, der straffer med Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder, den, som paa offentlig Sted foranstalter eller yder Husrum til Lykkespil, og § 383 sætter Bøder for den, som paa saadanne Steder deltager i Lykkespil.

Som offentlig Sted betragtes ifg. Slutningsbestemmelsen i samme § 383 ogsaa sluttede Foreningers Lokaler, naar enten Lykkespil indgaar i Foreningens Formaal, eller som Regel enhver eller enhver af en vis Stand, Næringsvei eller lignende kan opnaa Optagelse der, eller der erlægges særlig Betaling for Deltagelsen i Spillet.

Den fælles dansk-norske Forordning af 14. Mai 1754 angaaende Straf for dem, som enten giver umyndige eller mindreaarige Kredit eller ophæver ubillig Aager og Rente — ophæves ved § 17 i Lov af 22. Mai 1902 om den nye Straffelovs Ikrafttræden fra Tidspunktet for samme.

*) Lov om den nye Straffelovs Ikrafttræden § 12 er vel at merke saalydende:

»1. Af Spil og Væddemaal opstaar ingen Forpligtelse, og en Aerkjendelse af derved stiftet Gjæld er uforbindende. Det samme gjælder Laan eller Forskud, som nogen vidende om Øiemedet har ydet til Brug ved Spil eller Væddemaal.

Hvad om Spil og Væddemaal er bestemt, gjælder ogsaa med Hensyn til Terminspil (Differenshandel), som har et Spils eller Væddemaals Karakter.

En frivillig ydet Betaling kan ikke fordres tilbage, medmindre Betalingen er ydet i Uvidenhed om Fordringens Ugyldighed eller med Formuesgjenstande istedetfor Penge,

2. — — —

3. Christian den 5tes norske Lov 5-13-53 [= D. L. 5-14-55] og Forordningen af 6. Oktober 1753 ophæves.«

I Straffelovkommissionens Motiver, hvor Forholdet til Terminspil indgaaende er drøftet, udtales, at det afgjørende maa være Parternes virkelige Forudsætning med Hensyn til Opgjørsmaaden enten Forholdet skal bedømmes som en virkelig Vareforretning eller ikke.«

Istedetfor træder da den nye Straffelovs § 300, der sætter Bøder for »den, som ved Sagsanlæg eller ved Trusel derom eller om nogenslags Fortræd søger enten hos den anden Part selv eller hos nogen Trediemand at inddrive et ugyldigt Krav, som han har erhvervet ved i vindesyg Hensigt at misbruge nogen umyndigs- eller mindreaarigs Letsind eller Uerfarenhed, eller som medvirker hertil. Saafremt den skyldige for Kravet har ladet sig give Gjældsbrief eller Tilsagn under Ed eller Æresord, er Straffen Bøder eller Fængsel indtil 6 Maaneder«.

XXXIII.

Hæleri, der, istedetfor som før egentlig som Delagtighed at sættes i Forbindelse med Tyveri m. v. ved Strafferechtsnovellen af 29. Juni 1889 er gjort til en selvstændig Forbrydelse (jfr. dansk Lov § 238 og svensk Lov Kap. 20 § 12) er i den nye Lovs § 317 angivet at foreligge, — »naar nogen i Hensigt at forskaffe sig eller andre en uberettiget Vinding, modtager til Eie, Pant eller Brug, skjuler, forvarer, forbruger eller søger afhændet eller pantsat en Gjenstand, hvorm han vidste eller maatte forstaa, at den er nogen fravendt ved Underslag, Tyveri, Naskeri eller Ran eller medvirker hertil«.*)

Som det sees omfatter ikke Opregningen i §ens Slutning Udpresning, hvilket Straffelovkommissionen nærmere begrundet ved at pege paa Beskaffenheden af den ved Udpresningen i Tilfælde stedfundne Eiendomsovergang, der paa en Maade kan være at ligestille med den ved Bedra-

*) Straffebudet i § 336 mod Pantelaanere, som enten undlader at føre de paabudte Fortegnelser over de pantsatte Gjenstande, eller som retsstridig vægrer sig for at udlevere nogen hos ham forefundne Gjenstand, hvor der ingen Grund er til at betvivle, at den er fravendt nogen ved en strafbar Handling, er selvfølgelig et rent Politibud, som ingen Forbindelse har med Bestemmelserne om Hæleri og efterfølgende Delagtighed.

geri bevirkede. Det har ved den valgte Redaktion ogsaa været tilsigtet udtrykt, at der ikke kræves Bevis for, at en anden har underslaaet, stjaalet eller ranet Tingen; og Meningen er, at enhver, der overføres saadan Befatning dermed, som i §en nævnt, dømmes som Hæler uden Hensyn til Muligheden af, at det er ham selv, som ogsaa har underslaaet, stjaalet eller ranet den, al den Stund han ikke fældes derfor. Det angives ogsaa i Motiverne, at være tilsigtet den praktiske »Skjærpelse, af konkludente Fakta, der maa lede til den Slutning, at Tingen er erhvervet ved en Forbrydelse, stilles ved Siden af positiv Viden«. Der har været endel Diskussion, efterat Loven var given, angaaende hvorvidt det skulde kunne gaa an at ilægge Straf for uagtsomt Hæleri; det kan dog ikke negtes, at det er i Strid med den almindelige Retsbevidsthed at straffe som Hæler den, hos hvem man forudsætter, om end uagtsom god Tro; og noget afgjort bindende i den Retning, behøver der ikke at ligge i Lovens Ord, hvad saa end Koncipisterne kan have ment.

Straffen for Hæleri er efter § 318 ligesom for Tyveri Fængsel indtil 3 Aar, dog med betinget Nedsættelse til Bøder ved Underslag af Hittegods eller iøvrigt under formildende Omstændigheder, men paa den anden Side med Skjærpelse (som f. Ex. ogsaa efter den danske Lovs § 239), om den skyldige har drevet Hæleriet sedvansmæssig.

§ 319 gjør Hæleri ubetinget straffrit for den, som modtager ulovlig erhvervede Gjenstande til Underhold for sig eller andre af nogen, der er pligtig at sørge derfor.

Endelig maa merkes § 320, der lader den, som yder den skyldige Bistand efter Forøvelsen af en Forbrydelse for at sikre ham en ved samme tilsigtet Fordel, straffes med Bøder eller med Fængsel indtil 2 Aar, dog i intet Tilfælde strengere end for Medvirkning til Forbrydelsen selv.

XXXIV.

I Kapitlet om Forbrydelser i trykt Skrift har § 322 opstillet noksaa vidtgaaende Regler om Udgivers Ansvar.

Det hedder saaledes: »Udgiveren (Redaktøren) af et trykt Skrift af forbrydersk Indhold bliver, hvis han ikke efter almindelige Regler er ansvarlig, som Udgiver (Redaktør) at straffe dog i intet Tilfælde med høiere Straf end Bøder eller Fængsel indtil 1 Aar—, saafremt

1. Forfatteren er ubekjendt og ikke paa Forlangende opgives for Retten, naar Undersøgelse ved samme er indledet, eller saasart Indsigelse mod Forfølgningen ved endelig Retskjendelse er forkastet, eller
2. Forfatteren ikke straffes, og Udgiveren ved Udgivelsen var vidende om Omstændigheder, som gjorde det sandsynligt, at Forfatteren ikke kunde straffes, eller at han agtede at unddrage sig Straffen, eller
3. han ved Udgivelsen var vidende om, at Forfatteren var under 18 Aar eller ved Dom var frakjendt de i § 29² nævnte Rettigheder.

Dog er han straffri, hvis Omstændighederne berettigede ham til at antage, at Skriftet ikke var af forbrydersk Indhold.

Hvad ovenfor er bestemt om Udgiveren, finder tilsvarende Anvendelse paa Forlæggeren, saafremt nogen af de i denne Paragraf Nr. 1—3 nævnte Omstændigheder saavel for Udgiverens som for Forfatterens Vedkommende er tilstede og paa Trykkeren, saafremt de ogsaa er tilstede for Forlæggerens Vedkommende.«

Efter § 323 kan Inddragning af trykt Skrift ved Dom beslattes, uden Hensyn til om nogen fældes til Straf for samme.

I denne Forbindelse kan nævnes Straffebestemmelserne i Kap. 43 om Forseelser, forøvede ved trykt Skrift. Foruden de i §§ 428 og 429, som ellers almindelig forekomme Bud om Bødestraf for Unkladelse af at angive Trykkested og Bogtrykkerens eller i Blade og Tidsskrifter tillige Udgiverens (Redaktørens) Navn kan merkes § 430, der ogsaa

(efter Mønster af tysk, fransk, belgisk og østerrigsk og flere andre Landes Presselove) sætter Bøder for Udgiveren af et Blad eller Tidsskrift, naar han, overfor Forlangende af nogen, som er umiddelbart berørt af en i Bladet (Tidsskriftet) indtagen Opsats, vægrer sig for at optage Imødegaaelse af Anførsler deri af faktisk Art; dog maa Imødegaaelsen fremkomme inden 1 Aar efter Offentliggjørelsen af det imødegaaede og begrænse sig til faktiske Anførsler, hvorhos den intet maa indeholde, der er strafbart, eller som giver Trediemand nogen Imødegaaelsesret. Indtager Imødegaaelsen mere end 50 Linier, haves for det overskydende dog Krav paa sedvanlig Betaling for Bekjendtgørelser.

§ 430 tillægger, at Vægring ansees for at finde Sted, naar Imødegaaelsen ikke er optaget i 1ste eller 2det Nummer (for Tidsskrifter altid 1ste Numer) efter Modtagelsen, hvilket ikke allerede da var gjort færdig til Trykning, — og ligeledes, naar Imødegaaelsen ikke er optaget med en ligesaa fremtrædende Skrift og paa et lige saa iøjnefaldende Sted i Bladet (Tidsskriftet) som det imødegaaede.

§ 431 har ogsaa efter enkelte fremmede Presseloves Exempel sat Straf for uagtsom Indtagelse af strafbare Tidsskrift- eller Bladopsatser. Den nævnte § sætter Bøder for Udgiver af Blad (Tidsskrift), der beforder i Trykken noget, som, om han bevislig havde kjendt sammes Indhold, vilde have paadraget ham Strafansvar efter nogen anden af Lovens Forskrifter. Vilde Udgiveren, om han havde bevislig kjendt Indholdet, have forskyldt høiere Straf end 6 Maaneders Fængsel, kan dog Hefte, indtil 4 Maaneder idømmes. Paa den anden Side erklærer § 431 Udgiveren for fri for Straf, naar han beviser, at der ingen Uagtsomhed kan lægges ham tillast.

XXXV.

Blandt Straffebudene for Forseelser mod den offentlige Myndighed kan særskilt fremhæves § 330,

der sætter Bøder, Hefte eller Fængsel indtil 3 Maaneder for »den, som stifter eller deltager i en Forening, der ved Lov er forbudt, eller hvis Formaal er Forøvelse af eller Opmuntring til strafbare Handlinger, eller hvis Medlemmer forpligter sig til ubetinget Lydighed mod nogen. Er Foreningens Formaal at forøve eller opmuntre til Forbrydelser, kan Fængsel indtil 6 Maaneder anvendes«.

§§ 94 og 104, der omhandler Indgaaelse af Forbund med en eller flere — med Formaal at forøve høi- og landsforræderske Handlinger eller Drab paa Landets Konge eller Regent fremstiller sig nærmest som skjærpende Undtagelsesbestemmelser fra Regelen i § 330. Det samme gjælder § 159, som sætter Straf for Indgaaelse af Forbund i Hensigt at bevirke eller medvirke til de groveste almenfarlige Forbrydelser samt den ovenfor (se under XXX i Slutn.) omhandlede Straffebestemmelse for Deltagelse i Forbund om Iverksættelse af røverske Foretagender.

Blandt de mange Straffebestemmelser for Overtrædelse af Politiforskrifter, som Lovens Kap. 34 fg. indeholder, kan her endvidere peges paa § 333, der straffer med Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder »den, som for et Stevnevidne, en Polititjenestemand eller iøvrigt for nogen offentlig Myndighed negter at opgive Navn, Stilling eller Bopæl, naar Oplysning derom i den offentlige Tjenestes Medfør begjæres, eller som i saadant Tilfælde for eget eller andres Vedkommende opgiver falsk Navn, Stilling eller Bopæl, eller som medvirker til saadan Negtelse eller falsk Opgave«.

§ 337 indeholder Straffebestemmelsen til en Lov om Familienavne, hvilken dog endnu lader vente paa sig, for den, som i Strid med Lov for sit eget eller for sine Børns Vedkommende forandrer Navn eller Navnets Skrivemaade eller antager noget Navn.

§ 339 indeholder i Nr. 2 Straffebud (Bøder) for at overtræde »nogen af offentlig Myndighed i Henhold til Lov og under Trusel med Straf given Forskrift«, — et Straffe-

bud, der taget paa Ordet synes at føre langt udover, hvad der kan synes foreneligt med den norske Grundlovs Forbud i § 96 mod at dømme uden efter Lov. Straffelovkommissionens Motiver tænker sig § 339² som schematisk Straffebud til allehaande kommunale Vedtægter og desl., men ogsaa til Politi- eller andre rent administrative almindelige Forskrifter, og det erklæres sammesteds for ikke nødvendigt, at vedkommende Lov, som giver Bemyndigelse til at udfærdige Forskrifter, skal sætte Trusel om Straf for Overtrædelse.

§ 340 om Undladelse af at anmelde Fund af bortkommet Barn er tidligere omhandlet (se Note Side 76); § 341 sætter en noget strengere Straf end bestemt i § 340 for retsstridig eller hemmelig at tilintetgjøre eller bringe tilside Liget af nogen død eller dødfødt eller for at vægre sig ved for Øvrigheden at opgive, hvad der er blevet af Barn eller anden hjælpeløs Person, som vedkommende har havt i sin Varetægt.

§ 346 har Bøder for ulovlig at sætte sig i Forbindelse med nogen i Fængsel, Tvangsarbejdsanstalt, Opdragelsesanstalt, Sindssygeanstalt eller nogen anden offentlig godkjendt Anstalt anbragt Person eller at forskaffe saadan »Gjenstande af nogen Art«. For Befordring af Undvigelse sætter §en Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder.

§ 349 har lignende Straf for ved ugrundet Raab om Hjælp, Misbrug af Nødsignal el. lign. at volde Skræk blandt et større Antal Mennesker eller at bevirke Brandudrykning og desl., — samt for »mod bedre Vidende eller uden at have rimelig Grund til at anse Rygtet for sandt« offentlig at udbrede et falskt Rygte, som er skikket til at fremkalde almindelig Forbitrelse eller Skræk eller Fare for den almindelige Fred eller Orden.

Iøvrigt indeholder 34te og 35te Kapitel en Række af Straffebestemmelser sigtende til at afløse Straffebudene i de gamle Politianordninger om den almindelige Sikkerhed

og Fred samt Helligdagshvile samt for en stor Del de lokale Politivedtægters Indhold.

§ 357 har for Overtrædelse af de almindelige kommunale Sundhedsforskrifter (eller Vedtægter) opstillet Fængsel indtil 3 Maaneder ved Siden af Bøder, medens det nugældende Straffebud i Lov af 16. Mai 1860 alene har Bødestraf. Ogsaa i forskellige af de øvrige her ikke særskilt nævnte Politistraffebud har den nye Lov indsat Fængsel i et kortere Tidsrum ved Siden af Bødestraf, som hidtil, i de fleste Tilfælde, alene har været anvendelig.

§ 358 har Bøder eller Fængsel indtil 6 Maaneder for »den, som uden at gjøre opmærksom paa Smittefaren:

1. anbringer til Pleie et Barn, som han ved eller formoder at lide af smitsom Sygdom, syfilitisk Sygdom, eller antager nogen til Pleie af saadant Barn, eller
2. med Kundskab eller Formodning om at lide af smitsom, syfilitisk Sygdom tager Tjeneste i en andens Husstand, eller forbliver i saadan Tjeneste eller modtager fremmed Barn til Pleie«.

Samme Straf sætter § 358 for den, som til Pleie af Barn antager eller beholder nogen, som han ved eller formoder at lide af smitsom, syfilitisk Sygdom.

Som det vil sees, er Formodning om at være lidende af venerisk Sygdom stillet lige med Kundskab derom.

§ 359 har Straffebud (Bøder eller Fængsel indtil 4 Maaneder) for Falholdelse af Næringsmidler m. v. for Mennesker eller Dyr, sundhedsskadelige paa Grund af Forfalskning, Umodenhed, Bedærvethed eller af andre Grunde, — eller af Beklædningsgjenstande, Husgeraad m. v. indeholdende Stoffe, der gjør dem skadelige for Sundheden. §§ 362 og 363 har Bøder for Falholdelse eller Forfærdigelse til Salg som egte af forfalskede Næringsmidler, m. v. eller Falholdelse som naturlige af kunstige Næringsmidler.

§ 370 truer ligeledes med Bøder »den, som med Hensyn til Gjenstande, der falholdes, offentliggjør eller paa anden Maade udbreder urigtige Angivelser angaaende disses

Sammensætning eller industrielle Retsbeskyttelse eller Prisbelønninger eller som offentliggjør eller udbreder Betegnelser eller Angivelser, der er egnede til i saa Henseende at føre bag Lyset.

Blandt Forseelserne imod den almindelige Tillid har man ogsaa et andet Straffebud, som kan fremhæves, nemlig § 373, der er saalydende: »Med Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder straffes den, som i et Bo eller i et Foretagende, hvor Afgjørelse træffes ved Stemme flerhed,

1. uberettiget tilsiger eller yder nogen særskilt Fordel eller som for sig eller andre modtager nogen saadan eller noget Løfte derom for at stemme i en vis Retning,
2. tilsniger sig Adgang til uberettiget at deltage i Afstemning eller til at afgive flere Stemmer, end der tilkommer ham, eller medvirker hertil, eller,
3. bevirker eller medvirker til, at Udfaldet af en Stemmegivning forvanskes«.

Blandt de ikke allerede tidligere i Forbindelse med Forbrydelser mod Sedeligheden eller andetsteds omhandlede §§ i Kapitlet om Forseelser mod Sedelighed er at nævne: § 377, der straffer offentlige Udstillinger eller Forevisninger, som krænker Ærbarheden, og § 379, der sætter Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder for trods Paatalemyndighedens Advarsel at fortsætte et offentlig Forargelse vækkende Samliv i utugtlig Omgjængelse med en Person af det andet Køn.

Samme Straf sætter § 381 for den, som

1. benytter Barn under 16 Aar som Opvarter eller lignende Medhjælper paa Sted, hvor berusende Drikke udskjænkes, eller
2. trods Øvrighedens Forbud benytter Kvinde under 21 Aar som Tjenestetyende paa noget saadant Sted, eller
3. benytter Person mellem 16 og 18 Aar som Opvarter eller lignende paa Sted, hvor Udskjænkning af berusende Drikke er Hovednæringsvei, eller

4. uden Øvrighedens Tilladelse benytter Barn under 16 Aar til Optræden ved offentlige Forestillinger eller Forevisninger eller overlader andre noget Barn i saadant Øiemed, eller
5. under offentlige Forestillinger eller i Hensigt at forberede til saadanne foretager eller lader foretage farlige eller unaturlige Legemsøvelser med Barn under 18 Aar eller overlader andre noget Barn hertil.

De forskjellige Forseelser mod Formuesrettigheder, som der er Føie til nærmere at omtale, er foran omhandlet i Forbindelse med de tilsvarende Forbrydelser.

Blandt de forskjellige Bestemmelser i Kapitlet om Forseelser i Sjøfartsforhold, der ligesom Forbrydelser i disse Forhold væsentlig alene afløser de forskjellige Straffebud i Sjøfartsloven, er alene at merke § 423, der sætter Bøder eller Fængsel indtil 3 Maaneder for uberettiget at føre norsk Flag eller i norsk Farvand noget Flag, hvortil vedkommende ikke er berettiget, samt for uberettiget at drive Fragtfart mellem Steder paa den norske Kyst.

§ 426 har Bøder eller under særdeles skjærpende Omstændigheder Fængsel indtil 2 Maaneder for en Række væsentlig mindre Tjenesteforseelser ombord.

§ 427 indeholder derhos følgende bemærkningsværdige Forskrift: »Er nogen straffet disciplinært af Skibsføreren for en Forseelse, hvorfor Straffesag senere reises, kommer den udstaaede Straf til Fradrag ved Strafudmaalingen, saaledes at Straffen af denne Grund ogsaa kan nedsættes under de lovbestemte Lavmaal eller helt bortfalde«.

XXXVI.

Som før bemærket har den nye Straffelov dels direkte dels indirekte i ikke ringe Udstrækning Indflydelse paa den norske Lovgivning, som egentlig ikke hører til Strafferettens Felt. I Loven af 22. Mai 1902 om Straffelovens Ikrafttræden fastsættes i 2det Kapitel ogsaa forskjellige vigtige og ind-

gribende Forandringer i den øvrige Lovgivning, dels som Følge af Straffelovens Forskrifter, men dels uden at staa i nødvendig Forbindelse med disse.

Det sidste er saaledes Tilfældet med Indførelseslovens § 10, der foreskriver at i alle Tilfælde, hvor en Embeds- eller Bestillingsmand vedvarende viser sig ude af Stand til forsvarlig at røgte sin Tjeneste, eller hvor ellers nogen af de for Tjenestens Indehavelse nødvendige eller gyldig forekrevne Betingelser ikke findes at være tilstede, kan Afskedigelse ved Dom finde Sted.*)

En Forskrift, der særlig for danske Jurister antages at være af Interesse paa Grund af det bestaaende Retsfællesskab med Hensyn til Egteskabsskilsmissen, er § 11¹, som er saalydende:

»Den ene Egtefælle er paa Grund af den andens Forbrydelse berettiget til at fordre Egteskabet opløst, naar denne for fuldbyrdet Forbrydelse eller for Forsøg dømmes til at straffes efter nogen af Straffelovens §§ 155, 1ste Led, 191—199, 202—209, 213, 220 eller nogen af §§ 216, 217, 223—225, forsaavidt Forbrydelsen er begaaet i utugtigt Øiemed, — eller naar han dømmes til strengere Straffe end 6 Aar eller efter Straffelovens § 65, eller naar han dømmes til Fængsel over 3 Maaneder for nogen Forbrydelse mod Egtefællen selv, eller hvorved dennes Liv eller Helbred forsætlig udsættes for Fare. Ligeledes kan Egteskabet fordres opløst af den ene Egtefælle, naar den anden frakjendes Forældremyndigheden over sine Børn eller gjen-tagende er bleven dømt efter Lov om Løsgjænger, Betleri

*) Som bemærket afgav Straffelovkommissionen foruden forskellige andre egentlig udenfor Straffelovens Ramme liggende Forslag til nye Love eller Lovændringer ogsaa et »Udkast til Lov om civile og gejstlige Embeds- og Bestillingsmænds Disciplinærforseelser og Afskedigelse«, hvilket imidlertid stødte paa Modstand, og derfor ikke er bleven endelig fremmet. En til ovenstaaende § 10 svarende Bestemmelse fandtes i nævnte Lovforslag, og er bleven optaget derfra i Indførelseslovens rummelige Sæk.

og Drukkenskab af 31. Mai 1900 §§ 4, 5, 18 eller 19. Skilsmisse kan ikke fordres af den, der selv dømmes som medskyldig i samme Forbrydelse, og heller ikke naar det egteskabelige Samliv efter Straffens Fuldbrydelse er fornyet«.

Foruden til den betydningsfulde videnskabelige Fremstilling af den gjældende Skilsmisseret i Norge i O. Platon's: »Forelæsninger over Egteskabs Stiftelse og Skilsmisse« (Kria. 1899) kan henvises til den af nærværende Artikels Forfatter givne kortere Oversigt: »Almenfattelig Udsigt over Norges almindelige borgerlige Love« III, 1ste Afdeling, (Kria. 1895) S. 54 ff.

Indførelsesloven har endelig ogsaa et Kapitel, indeholdende adskillige Regler om Skadeserstatning, som der kunde være Føie til nærmere at omtale. Men Forf. har ved denne Fremstilling maaske allerede for længe lagt Beslag paa Tidsskriftets Læsere, og nøier sig derfor med at omtale, at Reglerne er der. De staar jo ogsaa i et fjernere Forhold til den praktiske Strafferet, som er nærværende Tidsskrifts Ramme.

A. Færden.
